

Ekonomická válka jako prostředek mezinárodní politiky

Bronislav Prokop

Bakalářská práce
2014

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bronislav Prokop**

Osobní číslo: **L11199**

Studijní program: **B3909 Procesní inženýrství**

Studijní obor: **Ovládání rizik**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Ekonomická válka jako prostředek mezinárodní politiky**

Zásady pro vypracování:

1. Charakterizujte ekonomickou válku a její projevy
2. Vymežit místo a úlohu měnové války
3. Zdůrazněte význam analýzy rizik v hospodářské politice státu
4. Provedte SWOT analýzu konkurenceschopnosti ČR
5. Analyzujte současnou finanční politiku ČR
6. Vyhodnoťte opatření ČNB a její dopady na obyvatelstvo a podniky ČR

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] ŠEVČÍK, Vladimír. Ekonomická válka. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. ISBN 80-7232-080-1.

[2] VAROUFAKIS, Yanis. Globální Minotaurus. Vyd. 1. Praha: nakladatelství Rybka Publishers, v Praze 2013. ISBN 978-80-87067-09-3.

[3] MYANT, Martin. DRAHOKOUPIL, Jan. Tranzitivní ekonomiky. Vyd. 1. V Praze: Nakladatelství Akademia, v Praze, 2013. ISBN 80-978-80-200-2268-4.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce:

prof. PhDr. Vladimír Šefčík, CSc.

Ústav krizového řízení

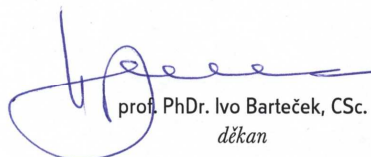
Datum zadání bakalářské práce:

21. února 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

9. května 2014

V Uherském Hradišti dne 21. února 2014

prof. PhDr. Ivo Barteček, CSc.
děkan

doc. PhDr. Ferdinand Mazal, CSc.
ředitel ústavu

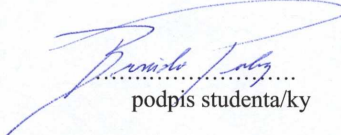
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v archivu Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval/a samostatně a použitou literaturu jsem citoval/a. V případě publikace výsledků budu uveden/a jako spoluautor/ka
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti dne 30.4.2014

.....
podpís studenta/ky

ABSTRAKT

V mé bakalářské práci je definován pojem závislost a její charakteristika v podmínkách České republiky. Na základě teoretického vymezení ekonomické války, jejích symptomů a projevů, analyzovat rizika vyplývající ze SWOT analýzy konkurenceschopnosti ČR, zpracovanou Ministerstvem průmyslu a obchodu. Cílem je analyzovat zranitelná místa konkurenceschopnosti ČR a rizika vyplývající pro vývoj finanční politiky státu a jejího dopadu na národohospodářskou politiku s důrazem na inflaci, spotřebu obyvatelstva a zahraniční obchod.

Klíčová slova: analýza rizik, centrální banky, ČNB, devizové intervence ČNB, dluhová politika, dluhopisy, ekonomická válka, finanční politika ČR, konkurenceschopnost, měnová válka, monetární politika, závislost

ABSTRACT

My bachelor thesis is devoted to the current topic – economic/financial war. In theoretical part we define the concept of dependence, its symptoms and manifestations. Practical part describes risks arising from the SWOT analysis of the competitiveness of the Czech Republic, prepared by the Ministry of Industry and Trade. The aim is to analyze the competitiveness of the CR's vulnerabilities and risks inherent in the development of the financial policy of the country and its impact on the economics' policy with an emphasis on inflation, population's consumption and foreign trade.

Keywords: bonds, the central bank, CNB, economic war, competitiveness, currency war, dependence, debt policy, financial policy of the Czech Republic, foreign exchange intervention of CNB, monetary policy, risk analysis

Poděkování

Touto cestou bych rád poděkoval panu profesorovi PhDr. Vladimíru Šefčíkovi CSc. nejen za četné konzultace a odborné vedení, ale i za řadu cenných rad, připomínek, poskytnuté materiály, přínosné rady a pomoc při orientaci v oblasti ekonomické války, konkurenceschopnosti, finanční a hospodářské politiky státu, jenž mi značně pomohli při zpracování bakalářské práce.

Motto: *„Kdo ovládá dodávky potravin, ovládá lidi, kteří mají v moci energie, může ovládat celé kontinenty, kdo ovládá peníze, může ovládnout svět.“* Henry Kissinger

OBSAH

ÚVOD.....	9	
I	TEORETICKÁ ČÁST	10
1	ZÁVISLOST JAKO OBJEKTIVNÍ REALITA GLOBALIZACE.....	11
1.1	ENERGIE A SUROVINY	12
1.2	TECHNOLOGICKÁ ZÁVISLOST.....	13
1.3	SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY BEZPEČNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY.....	15
1.3.1	Surovinová a energetická základna	16
1.3.2	Zemědělství	18
1.3.3	Průmysl.....	18
1.4	ZÁVĚR.....	19
2	EKONOMICKÁ VÁLKA JAKO REALITA 21. STOLETÍ.....	20
2.1	VYMEZENÍ EKONOMICKÉ VÁLKY	21
2.2	EKONOMICKÁ VÁLKA JAKO NÁSTROJ MEZINÁRODNÍ POLITIKY.....	22
2.3	METODY A PROSTŘEDKY VEDENÍ EKONOMICKÉ VÁLKY	23
2.4	PROSTŘEDKY VEDENÍ EKONOMICKÉ VÁLKY.....	25
2.4.1	Hospodářská špionáž a terorismus	25
2.4.2	Opatření v zahraničním obchodě.....	26
2.4.3	Finanční opatření.....	27
2.4.4	Opatření v dopravě	28
2.4.5	Jiné prostředky	28
2.5	ZÁVĚR.....	29
3	OBCHODNÍ A MĚNOVÁ VÁLKA JAKO SYMPTOM EKONOMICKÉ VÁLKY.....	30
3.1	MONETÁRNÍ POLITIKA	30
3.1.1	Měna.....	31
3.1.2	Měnový kurz	32
3.1.3	Možnosti oslabení domácí měny.....	34
3.1.4	Kvantitativní uvolňování.....	34
3.2	MĚNOVÉ VÁLKY A JEJÍ MÍSTO	35
3.2.1	Centrální banky	36
3.2.2	Rozporuplnost měnové války.....	36
3.3	OBCHODNÍ VÁLKA.....	37
3.4	ZÁVĚR.....	37
II	PRAKTICKÁ ČÁST	39
4	ANALÝZA RIZIK KONKURENCESCHOPNOSTI ČR.....	40

4.1	STATISTIKY VZÁJEMNÝCH OBCHODŮ	41
4.2	RIZIKA HODNOCENÍ SILNÝCH STRÁNEK ČR	42
4.3	RIZIKA SILNÝCH STRÁNEK	45
4.4	RIZIKA PŘÍLEŽITOSTÍ	47
4.5	RIZIKA OHROŽENÍ Z POHLEDU SOUČASNÉ KRIZE	49
4.5.1	Další rizika ohrožení s ekonomickým dopadem	53
4.6	ZÁVĚR	53
5	ANALÝZA FINANČNÍ POLITIKY ČR.....	55
5.1	MĚNOVÁ POLITIKA	55
5.1.1	Fiskální unie	57
5.1.2	Současné rizika.....	58
5.1.3	Reálná ekonomika	59
5.1.4	Dluhopisy	59
5.2	SPOJENÍ STÁTU A BANKY	62
5.3	ROLE MANAŽERŮ	63
5.4	ZÁVĚR	64
6	ANALÝZA OPERACE ČNB NA DEVIZOVÉM TRHU A JEJÍ NÁSLEDKY.....	66
6.1	NULOVÉ ÚROKY	68
6.1.1	ČNB a její zdůvodnění intervencí	70
6.1.2	Je možné více utrácet?	70
6.2	PODPORA ZAHRANIČNÍHO OBCHODU	71
6.2.1	Ochrana tuzemského trhu.....	74
6.2.2	Euro a jeho přijetí.....	75
6.3	ZÁVĚR.....	76
7	ZÁVĚR.....	77
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	80
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	82
	SEZNAM GRAFŮ	83

ÚVOD

Ekonomická válka je současnou realitou 21. století, má mnoho forem. K dosažení vytčených cílů lze použít širokou škálu prostředků. V posledních letech se objevuje nová forma ekonomické války, kterou lze označit za boj jednoho procenta nejbohatších proti zbytku lidstva.

Obchodní války jsou poměrně častou předzvěstí a následně často přerůstají ve války ekonomické. Tyto skutečnosti mě vedly k výběru tématu práce a stanovení cíle práce. Cílem práce je na základě vymezení ekonomické války a jejich projevů analyzovat rizika vyplývající ze SWOT analýzy konkurenceschopnosti a současně analyzovat rizika spjatá s finanční politikou státu, jejími dopady na inflaci, spotřebu a zahraniční obchod.

Tento cíl je řešen ve dvou částech práce. Teoretická část spočívá ve vymezení a analyzování pojmu závislost, která je nutným jevem, který globalizace sebou přináší. Následně bude rozebrána závislost České republiky. Poté bude vymezena ekonomická válka a seznámíme se s metodami a prostředky jejího vedení. Následně bude analyzována současná monetární politika centrálních bank, jež vede nezdědky k válkám měnovým, patřícím mezi války obchodní, které si současně vymežíme.

V praktické části budou analyzována rizika vyplývající ze SWOT analýzy konkurence schopnosti ČR, kterou nechalo zpracovat Ministerstvo průmyslu a obchodu.¹ Rozebrána budou rizika silných a slabých stránek konkurenceschopnosti České republiky, následně budou probrána rizika příležitostí. V části rizik ohrožení budou analyzována rizika spjata se současnou situací na Ukrajině a její možné dopady na ČR. Následně analyzujeme rizika vyplývající ze současné finanční politiky ČR, která je prováděna prostřednictvím České národní banky a její monetární politika je výrazně ovlivněna finanční krizí. V listopadu loňského roku došlo k intervencím České národní banky na devizovém trhu. Na tento krok centrálních bankéřů se podíváme podrobněji a v širším kontextu, seznámíme se s dikcí ústavy, analyzujeme si fakta a následně vyhodnotíme dopady devizových intervencí.

¹ *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO, [cit. 2011-01-27] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/analyza-konkurenceschopnosti-cr-3109.html#!>

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁVISLOST JAKO OBJEKTIVNÍ REALITA GLOBALIZACE

Negativním jevem posledních let bylo spoléhání se na zahraniční energie, technologie a kapitál určený k zabezpečení obrany a prosperity. Ve skutečnosti došlo k naplnění oprávněných obav a celosvětově se vytvořil stav, který lze označit slovem závislost.

Závislost je stav, který je určován, nebo podstatně ovlivňován, externími silami.² V ekonomickém smyslu slova, lze tuto závislost chápat ve formě nákladů alternativních příležitostí (Opportunity cost). Jedná se o náklady, které lze využít k vlastnímu ekonomickému rozvoji.³

V mezinárodním měřítku je jednostranná závislost vzácná, státy zpravidla preferují vzájemnou závislost. To ovšem neznamená, že jsou vztahy mezi obchodními partnery ideálně rovnocenné. Lze je charakterizovat faktem, že partner není k potřebám druhé strany lhostejný. Ve skutečnosti dochází v drtivé většině ke vzniku určitých asymetrií v ekonomických vztazích, jejich následným využíváním silnějším partnerem k vlastnímu politickému prospěchu.

Navzdory neoliberalnímu názoru, že investiční a obchodní toky podporují mezinárodní bezpečnost, historická zkušenost vytváří mnohem rozporuplnější obrázek. Před vypuknutím první světové války byly evropské státy na sobě velmi vzájemně závislé, a přesto válka v roce 1914 vypukla a ani tento fakt propuknutí války nezabránil. Naopak v dobách studené války, kdy Sovětský svaz a USA měli mezi sebou mizivé ekonomické vztahy, nedošlo k propuknutí válečného stavu. Co nám z toho plyne?

Nutnost pečlivě určit vlivy, které plynou z určitého souboru ekonomických vztahů a na základě čeho jsme přesvědčení, že jeden výsledek je pravděpodobnější než ten druhý. Vzájemná závislost má dva charakteristické rysy, citlivost a zranitelnost.

Citlivost se ve vzájemné závislosti vztahuje především k okamžitým dopadům, kterými trpí země B v důsledku unilaterálních rozhodnutí učiněných v zemi A. jednostranné rozhodnutí zvýšit cenu strategické suroviny, má okamžitý dopad na spotřebitelské země.

² ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001, s. 15. ISBN 80-7232-080-1.

³ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001, s. 15. ISBN 80-7232-080-1.

Časem země mohou začít praktikovat politiku, která bude směřovat k zmírnění, či následnému potlačení těchto negativních vlivů. Schopnost země formovat přijatelnou politickou reakci určí, jak významně ji budou moci zraňovat šoky přicházející zvenčí.

Pro příklad uveďme současné obavy o uzavření kohoutů plynu a ropy z Ruska. Kdyby byly evropské země zcela schopny nahradit ruské suroviny, byly by mnohem méně zranitelné, než jsou za současného stavu. Alternativně sice mohou evropské země udržovat strategické zásoby obou surovin, či využít alternativních, byť omezených cest a částečně nahradit případné výpadky. Následně by se staly evropské země méně zranitelné, ať už vůči vydírání, či přímým dopadům přerušením dodávek. Ve skutečnosti je diverzifikace dodavatelů, budování alternativních zdrojů a hromadění pevných zásob již k tradičními metodami, jak efektivně předcházet zranitelnosti.

Z hlediska strategie je vždy nutné mít na mysli určitý časový rámec. Ten je životně důležitý, neboť dodávky zboží a služeb závisí na mezinárodních vztazích, a pokud přijmeme logiku mezinárodní dělby práce, státy upustí od domácí výroby ve prospěch dovozu.

Následně vzniká závislost na zahraničních zdrojích materiálu a do popředí se dostává problém národní bezpečnosti. K těmto odvětvím patří například výroba zbraní, potravin, počítačů, nosičů informací a energií.

Závislost na pravidelných dodávkách materiálu souvisí nejen s obranou je v současném globálním světě problémem mnoha států. V moderním světě existuje jen několik zemí, které samy vlastní nutné zásoby energie a surovin.

1.1 Energie a suroviny

Důležitou zkušeností ze světových válek je, že vítězem byla vždy ta aliance států, která měla k dispozici největší zásoby energií a surovin. Po druhé světové válce hledaly všechny velmoci zdroje a to, jak z ekonomických, tak současně z bezpečnostních důvodů. Co si musíme uvědomit je to, že účastníci Marshallova plánu se ve skutečnosti zavázali, zajistit Spojeným státům přístup k surovinám.

Závislost na energiích a surovinách představuje pro veřejné činitele případ zbraně versus máslo.⁴ Mnoho zemí by mohlo být eventuálně soběstačných, kdyby věnovaly dostatečné finance na vývoj alternativních pohonných hmot a substitutů surovin. Tyto strategie jsou ovšem extrémně nákladné a bránily by společnosti přerozdělit omezené prostředky mezi další programy. Úkolem vládních představitelů je proto najít v tomto směru rovnováhu mezi závislostí a požadavky národní bezpečnosti.

Z hlediska trhů s energiemi, surovinami a většinou vojenských potřeb, mohou vládní představitelé státu intervenovat těmito třemi způsoby.

- mohou jednat tak, aby ovlivnili dodávky,
- mohou ovlivnit poptávku,
- mohou přímo kontrolovat ceny.⁵

Dodávky mohou být zvýšeny navýšením počtu dodávajících zemí, zvýšením výroby v určité dodávající zemi a vytvářením substitute. Poptávka může být ovlivněna různými omezeními, která snižují spotřeby jednotlivých komodit. Ceny lze ovlivnit metodami přímých, či nepřímých kontrol, nebo dohodami o morálním aspektu.

Závislost v oblasti energií a surovin byl pro velmoci neustálým problémem už od počátku průmyslového věku. Čelní představitelé států vyhodnotili jako velmi obtížné, vytvářet strategické zásoby energetického a surovinového zabezpečení během dlouhých mírových období. Budování rezerv, vývoje, výzkumu a využití náhradních paliv, bylo vždy drahou záležitostí, a proto jsou obtížně obhajitelné v dobách, kdy nedochází k ohrožení, či válkám.

1.2 Technologická závislost

V posledních letech částečně nahradili tyto problémy úvahy o závislostech na zdrojích, které byly v letech minulých potlačeny. V 90. letech si čelní představitelé vlád dělají starost o to, zda budou schopni získat technologie, které nutně potřebují pro ekonomický rozvoj a národní bezpečnost.

⁴ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 20. ISBN 80-7232-080-1.

⁵ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 21. ISBN 80-7232-080-1.

Lze totiž běžně nalézt příklady manipulace a nátlaku prostřednictvím technologií, Spojené státy zabránili například prodeji nejmodernějšího počítače na zemi do Brazílie z obav, že by mohl být zneužit k vývoji jaderných zbraní a během šedesátých let dokonce USA v minulosti odmítla prodat Francii počítačovou technologii, důvodem byla snaha o zpomalení francouzského rozvoje jaderného úsilí.

Od konce druhé světové války bylo střediskem technologického vývoje a pokroku USA. V 90. letech USA nahradilo Japonsko, následně dominantní pozici na trhu převzali asijské tygři včetně s Čínou.

Za výskytem nových technologických středisek stojí internacionalizace světové ekonomiky, která vede nadnárodní firmy k angažování se ve výzkumu, vývoji a výrobě v četných závodech od New Yorku po Hong Kong.

V průmyslových zemích existuje bohatá zkušenost vládní podpory pro technologie spojené s obranou státu. V minulosti vládní podpora vycházela z přesvědčení, že výsledné společenské přínosy zůstanou na domácí půdě. V současnosti jsou tyto technologie využívány nadnárodními korporacemi, a tak nelze již přijmout tento závěr. Technologický vývoj v zemi A se díky globalizaci rychle šíří do zemí B, C, D. V současném světě není možné reálně izolovat technologie na národní půdě, a proto je logickým důsledkem ukončení stimulační podpory výzkumu a vývoje ze strany vlád.

Část technologických inovací se zaměřuje i na vzdělávací proces. Existují dvě varianty, které se vzájemně nevylučují. První z nich zdůrazňuje kvalitu vzdělání, pozornost se věnuje obzvláště technickému vzdělání. Absolventi vybaveni novými znalostmi podporují ve firmách inovace. Zde nelze opomenout trend vzdělávání zahraničních studentů, ti pokud se následně vracejí zpět do svých zemí, přinášejí s sebou ohromné technické znalosti, což z pohledu bezpečnosti je oslabování technologické superiority znepokojující implikací.⁶

Všeobecně rozšířeným názorem je, že jedním z nejslibnějších přístupů vlád je zajištění technologické konkurenceschopnosti, podporou vzdělávání a různými stimuly občanů, zabývajících se nadstavbovým studiem předmětů v oblastech, které patří mezi životně důležité pro bezpečnost.

Ochrana organizovaná často ve jménu bezpečnosti a ochrany domácího průmyslu je drahá. Vede k vyšším cenám a nižší výrobě, zřejmě i méně vyspělým technologiím, než jsou ty, ke kterým má stát přístup od zahraničních dodavatelů. Vzhledem k rozpočtu na obranu není reálné, abychom nabídli ochranu všem průmyslovým odvětvím.

Problémy mohou být spojeny i s rozvojem technologií. Firmy čelí internacionalizaci technologické základny s ohledem na důležitost vyspělé technologie pro národní bezpečnost. Otázkou je, jakou roli by měli hrát vlády při ochraně národních firem?

Stále rostoucí skupina odborníků strategického obchodu tvrdí, že vlády by si měly chránit a podporovat průmyslová odvětví, která jsou pro národní bezpečnost životně důležitá. Podporují vládní zaměření na průmyslové odvětví dovozní restrikce na podporu vývozu.

Obranné výdaje klesají a proces internacionalizace pokračuje úvahou o úloze vlády při ochraně průmyslu a stimulační technologie se stávají závažnějšími. Mnohé státy stále více vnímají ekonomickou konkurenci jako problém národní bezpečnosti a obávají se o stav národní výrobní základny.

Existuje tu však ještě jeden zdroj závažných obav a to je problém přímých zahraničních investic, z nichž vyplývají tři základní otázky. Mají mít ozbrojené složky neomezený přístup k výrobkům podniků vlastněných zahraničním majitelem? Respektují zahraniční majitelé domácí omezení ve vývozu? Využívají cizinci místních provozů k provádění průmyslové špionáže nebo získávání přístupu k tajným výzkumům? Každá z těchto možností je velmi obtížná otázka.⁷

1.3 Silné a slabé stránky bezpečnosti České republiky

Národní zájem není vědomí abstraktního cíle, ale umné spojování možností a potřeb. Je to představa cíle definovaná v pojmech moci.⁸

⁶ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 28. ISBN 80-7232-080-1.

⁷ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 30. ISBN 80-7232-080-1.

⁸ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 34. ISBN 80-7232-080-1.

V mezinárodní politice jsou státy suverénní jen do té míry, do jaké dokáží svobodně jednat. To v konfliktním prostředí politiky de facto znamená, že Česká republika musí být schopna opřít svoje cíle o moc.

Moc státu není v současné době dána jen počty tanků a letadel. Vedle vojenské bezpečnosti, je nutné se opírat o vnitřní stabilitu a pečovat o ekonomickou bezpečnost rozšiřováním přístupů ke zdrojům financí a trhům. ČR může uspět jen silou své ekonomiky a schopností svojí diplomacie nevytvářet si nepřátele.

Globalizace neruší význam moci v mezinárodní politice, s prohlubující se vzájemnou spoluprací nemizí konflikty. Výhodnější postavení je dnes především dáno množstvím podnikatelských inovací a postavením v mezinárodní dělbě práce. Nutnou podmínkou dohod je věrohodnost smluvních stran.

Českou republiku lze charakterizovat jako otevřenou a značně závislou na vývoji vnějšího prostředí. Potřebujeme diverzifikovat teritoria svého exportu, kdy přibližně 70 % je určeno pro unijní trh. ČR je tak jednostranně závislá, a proto je nutné hledat nové šance například v Latinské Americe a Asii.

1.3.1 Surovinová a energetická základna

Strategické suroviny jsou ty, které zásadním způsobem podmiňují vývoj nosných a rozvojových technologií nezbytných pro existenci státu. Jeho obrana je nutná pro zajištění minimálních životních podmínek obyvatelstva a vytvoření podmínek pro celkový chod ekonomiky.

Za regionálně významné suroviny lze považovat ty, které jsou nezbytné pro chod a rozvoj regionální průmyslové činnosti. Prvořadý význam mají primárně energetické suroviny a za další strategické považujeme rudné suroviny, zejména železná ruda a dále neželezné a drahé kovy.⁹

Česko má značné zásoby energetických surovin, z níž dominuje zejména hnědé a černé uhlí. Hnědého uhlí máme zásoby přibližně na 30 let, využitelné zásoby 3 miliardy tun a

⁹ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 37. ISBN 80-7232-080-1.

černého uhlí máme asi 1880 milionů tun využitelných zásob. Příznivou bilanci využitelných zásob máme i v uranových rudách. Odhady zhruba 200 tisíc tun.¹⁰ Využívání těchto surovinových zdrojů pro energetiku je značně vázáno investiční nákladností udržitelností těžeb.

Potřebné objemy ropy jsou kryty importem z Ruska. ČR proto čelí nedostatečné diverzifikaci dodávek strategických surovin. Za strategickou surovinu je nutné považovat i plynná paliva, kterými jsme zásobeni dodávkami tranzitního plynovodu z Ruska a současně jsme napojeni na německou a norskou síť plynovodů, to nám zajišťuje určitý stupeň nezávislosti. Některé těžební organizace jsou vedené snahou o udržení těžeb a lepšího zhodnocení surovin, například přípravou zemního plynu z hnědého uhlí.

Z dalších surovin nemá Česká republika příznivé podmínky pro těžbu ani zpracování bauxitu a měděných rud. Zcela závislá je ČR na dovozech arzenu, chromu, kadmia, manganu, niklu a bizmutu. V minulosti jsme byli exportéry především olova, zinku, mědi, cínu, wolframu a stříbra, vzhledem k neekonomičnosti těžby byla veškerá těžební činnost ukončena, ale v případě ohrožení národní bezpečnosti, je tato těžba relativně snadno obnovitelná.

ČR je i plně závislá na dovozu nerudných surovin magnezitu, síry, fosfátů a azbestu, které jsou nutné pro chemický a potravinářský průmysl, dále pro zemědělství a část strojírenských výrob. Relativně bezproblémové je zajištění surovin pro výrobu cementu, grafitu, bentonitu, sklářských a slevačských písků a dalších stavebních surovin.

Povinné vytváření rezerv bude nutné podpořit legislativní normou, která se nebude týkat jen surovin a výroby energií, ale současně i dalších výrobních kapacit, jejichž fungování je nezbytné pro fungování státu a bezporuchový chod hospodářství. V tomto kontextu je třeba zavést povinnost předzásobení a vytvořit rezervy v těchto případech:

- u jaderných elektráren zajistit rezervy jaderného paliva, minimálně na dvě výměny palivových článků,
- vybudovat další větve ropovodů a zvýšit vlastní zásoby ropy u rafinerií,

¹⁰ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 36. ISBN 80-7232-080-1.

- dokončit výstavbu podzemních zásobníků zemního plynu,
- zvýšit zásoby kovů a nerudných surovin pro chod základních průmyslových odvětví.¹¹

1.3.2 Zemědělství

Zajištění zdrojů základních potravin pro obyvatelstvo i při mimořádných situacích, patří mezi klíčové úkoly systému národní bezpečnosti. Spočívající ve schopnosti shromažďovat a skladovat určité skupiny potravinářského zboží.

Lze je zajistit dvojným způsobem. Prvním je trvalé nakupování a vytváření zásob nezbytného potravinářského zboží ze zahraničních zdrojů. Druhým způsobem je využívání vlastních zdrojů, základním předpokladem zajištění těchto potřeb z vlastních zdrojů je skutečnost, že prvovýrobci a zpracovatelé jsou schopni tuto výrobu zajistit v požadovaném množství a kvalitě.

Za určitého stavu by nebyl problém zajistit dovoz potravin v plném rozsahu, ovšem to by byl pro ČR značný a zcela zbytečný luxus. Disponujeme kvalitním půdním fondem a využití krajiny by ztrácelo nevýrobní a celospolečenskou funkci a abnormální závislost v tomto případě by byla zbytečná.

1.3.3 Průmysl

Hraje klíčovou roli v zajišťování materiálních předpokladů pro širokou škálu výrobků a služeb nezbytných pro materiální zabezpečení armády a národních složek obrany, ale současně je sám předmětem ochrany a rizikovým faktorem.

Průmysl České republiky je poměrně širokým výrobním artiklem. V mnoha oborech technické a technologické provedení výrobků zaostává. Malé a střední firmy v systému národní bezpečnosti i z hlediska z tvorby HDP, mají malou váhu na objemu průmyslové produkce. Současně nejsou schopny řešit klíčové zakázky pro armádu a ostatní složky bezpečnosti.¹²

¹¹ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 38. ISBN 80-7232-080-1.

¹² ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 40. ISBN 80-7232-080-1.

Důraz je tedy kladen na velké podniky. K nim patří například ČEPRO a.s., ČEZ, Energetika MERO ČR, Arcelor Mittal Ostrava a.s. a Evraz Vítkovice Steel a.s., České dráhy a Česká exportní banka.

1.4 Závěr

Synonymem slova globalizace je závislost. V tomto kontextu je nutné klást důraz na odolnost národního hospodářství, které musí být připraveno na nenadále šoky na mezinárodní úrovni, které by mohly národní hospodářství významně narušit a způsobit mu citelné ztráty. Proto je nutné předzásobit se strategickými a důležitými surovinami a vyvíjet, či přejímat technologie maximálně šetrné na zdroje.

Na národní úrovni se snažit o efektivní využitelnost tuzemských zdrojů a v případě jejich nerentability je zakonzervovat a ponechat funkční pro případ mimořádné situace. V mezinárodní politice se musíme stát ČR mezinárodně uznávaným a respektovaným partnerem zemí, který je si schopen prosadit své cíle a současně by mělo být cílem představitelů vlády, vést pragmatickou diplomacie a nevytvářet si zbytečné nepřátele.

Za značné riziko lze považovat stále klesající potravinovou soběstačnost České republiky. Nejen, že velké množství potravin nespĺňuje kvalitativní požadavky norem dřívějších, či zahraničních, ale tímto trendem se Česká republika stává lehce vydíratelnou, ovladatelnou a vzniká tu nebezpečná závislost, neboť ten kdo ovládá potraviny, ten ovládá národ.

2 EKONOMICKÁ VÁLKA JAKO REALITA 21. STOLETÍ

Neustálé změny jsou jádrem dnešní globální civilizace a některé země následně shledávají, že tyto změny nejsou schopny z nejrůznějších důvodů „vstřebat“. Současným trendem je negativní jev, spočívající v koncentraci světového bohatství do rukou stále užší a užší skupiny obyvatel.

Smutným faktem je, že vyspělé státy zneužívají globalizaci k tomu, aby méně vyspělé státy mohli bez skrupulí obchodně na mezinárodní úrovni znevýhodňovat. Týká se to nejen jejich obyvatel, ale i jejich exportů. Výsledkem je tak vznik ekonomické nerovnosti, kterou lze označit slovem neokolonialismus.

Pod pojmem válka si zcela jistě představíme, tanky, letadla, vojáky, střelbu, zákopy a tak dále. Ekonomická válka je nedílnou součástí všech mezinárodních konfliktů, jejími cíly je odepřít protivníkovi přístup k potřebným surovinám, zboží a službám. Ekonomická válka je mnohem sofistikovanější a je velmi nedílnou součástí každé politicko-vojenské strategie vítězství nad protivníkem.

Ekonomická válka vniká jako faktor ekonomické konkurence v 60. letech minulého století, přibližně patnáct let po válce, kdy končila ekonomická rekonstrukce Evropy. Toto období bylo charakteristické liberalizací vztahů a důraz byl položen především na rozvoj obchodních vztahů.

V 80. letech během studené války představovala ekonomická válka specifický nástroj, který vytvářela tlak na ekonomickou sílu státu a odolnost národního hospodářství. V té době nový mechanismus ekonomického tlaku nutil země odvádět stále více zdrojů z civilního sektoru do vojenského sektoru, což nevyhnutelně vedlo k oslabení konkurenceschopnosti civilního sektoru ekonomiky a následně etablovalo do krize režimů.¹³

Z výše uvedeného lze logicky vyvodit možnost využití ekonomiky k přivedení protivníka k ekonomickému kolapsu. Tuto strategii použil Regan proti SSSR a tím ukončil studenou válku.

¹³ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 51. ISBN 80-7232-080-1.

2.1 Vymezení ekonomické války

Ekonomickou válku lze chápat jako boj mezi mocnostmi v rámci ozbrojeného konfliktu, nebo mimo tento konflikt.¹⁴

Pojem ekonomická válka odpovídá významu, sledování ekonomického cíle. Jedná se o stav, kdy je určitá skupina ekonomických nástrojů používaná státem (společností) proti jiným zemím (společnostem), s cílem zvýšení svého vlivu na daném trhu, nebo zvýšení životní úrovně svých obyvatel.¹⁵ Příkladem může být vývoz za dumpingové ceny.

Druhý význam pojmu ekonomická válka odpovídá politickému cíli. Z tohoto hlediska ji lze definovat jako stav, kdy soubor ekonomických nástrojů používaný státem, nebo skupinou států, s cílem zvýšit závislost určité země nebo skupiny zemí a donutit je (ji) ke změně stávající politiky.¹⁶

Příkladem budiž OPEC, který zvýšil skokově ceny ropy v roce 1973, v důsledku negativního vývoje Jomkipurské války, čímž byly vyvolány velké ropné krize. Cílem arabských zemí bylo zastavit dodávky USA, Nizozemsku zcela a výrazně omezit dodávky ropy západním zemím, především spojencům Izraele, tak aby přestaly Izrael podporovat.

Třetím význam ekonomické války souvisí s vojenskými a polovojenskými cíli. Jedná se tedy o stav, kdy soubor prostředků a nástrojů ekonomického charakteru používán státem, či skupinou států proti jiným zemím v rámci ozbrojeného konfliktu.

Mohou jimi být různé nástroje a formy, jako příklad lze uvést blokování přístavů ať už válčících či neutrálních zemí, či taktiku spálené země. Příkladem ze současnosti je blokáda Gazy, která sousedí s Izraelem, Egyptem, mořem a trvá již od června 2007, kdy se v zemi ujal vlády Hamas. Izrael pečlivě hlídá svoji pozemní hranici a povoluje jen omezený přísun humanitární pomoci. Na moři udržuje blokádu izraelské vojenské námořnictvo, ve vzdálenosti tří námořních mil od pobřeží. Nejkratší hranice je s Egyptem, kde vedou

¹⁴ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomika při řešení krizových situací*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. s. 92. ISBN 978-80-7454-286-2.

¹⁵ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 42. ISBN 80-7232-080-1.

¹⁶ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 42. ISBN 80-7232-080-1.

pašerácké tunely a po pádu Mubaraka se blokáda Pásma Gazy značně uvolnila.¹⁷ Rada bezpečnosti OSN vyzvala Izrael rezolucí číslo 1860¹⁸ k uvolnění, nicméně Izrael rezoluci ignoruje a v blokádě pokračuje.

Mezi odborníky panuje názor, že žijeme v období permanentní celosvětové ekonomické války a ta má mnoho podob. Její cíle ekonomické války mohou být různé, třeba vyřešit současnou ekonomickou situaci typu nezaměstnanosti, nebo hospodářského růstu na úkor jiných zemí. Ekonomická válka nahradila Studenou válku, získávání trhů nahradilo dobývání území. Celosvětová ekonomická válka je v plném proudu a má mnoho podob.

Jejím současným cílem je co možná nejvíce vyvážit a „urvat“ co největší podíl na světovém obchodě. Každá válka má své bojovníky i velitele. Vojáky ekonomické války jsou státy, potažmo jejich společnosti, arénou mezinárodní soutěže je průmysl a velitelé jsou manažeři. Vrchní velitel může sedět nejen ve vládním, nebo v prezidentském paláci, či v sídle dané korporace.

2.2 Ekonomická válka jako nástroj mezinárodní politiky

Analytici označují tuto formu souhrnným pojmem, sankce. Americký analytik Robin Renwick ho definuje jako ekonomické omezení, způsobené v určité zemi, s cílem přinutit ji ke změně stávající politiky.¹⁹

Obecně jsou sankce kritizovány a považovány za šoky, v novodobých dějinách jich lze nalézt velmi mnoho. Ve výsledném hodnocení se sankce ukázaly jako totálně neefektivní, přesněji by bylo lépe říci, že za jistých okolností nejsou příliš účinné. Příkladem může být druhá světová válka, kdy embargo na dodávky ropy a železa přivedly Japonsko do války.

Sankce bývají z pravidla velmi drahé a jen zcela výjimečně dosáhnou požadovaného cíle.

¹⁷ HREBENAR [online]. [cit. 2012-06-15]. Dostupné z: www.hrebenar.eu/2012/04/osn-vyzyva-izrael-k-zastaveni-blokady-gazy-zrejme-opet-zbytecne/

¹⁸ HREBENAR [online]. [cit. 2012-04-24]. Dostupné z: <http://www.hrebenar.eu/2012/06/izraelska-blokada-gazy-ohrozuje-zdravi-palestinskyh-deti/>

¹⁹ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 48. ISBN 80-7232-080-1.

Příkladem může být Irán, sankce na něj byly uvaleny již v roce 1979, kdy došlo k islámské revoluci. Sankce se týkaly ropy, Irán byl a je jeden z největších vývozců světa, druhou sankcí bylo zmražení jeho zahraničních účtů. Media ve svých zprávách pravidelně hovoří o zničujících dopadech sankcí, které mají na ekonomiku, potažmo obyvatelstvo devastující účinek. Na druhou stranu je ve všeobecném podvědomí, že ropu bez problémů od Iránu nakupuje Čína, současný největší dovozce ropy, Indie a do nedávna ji dovážela i Evropa, než USA začaly hrozit sankcemi bankám, které byly v aktivním kontaktu s Íránem. Všeobecně Irán přes prostředníky a překupníky embarga zdatně obcházel. V současné době byly sankce zmírněny a probíhají další jednání a to především z důvodu, že tyto embarga byly naprosto neúčinné.

Současné uvalení sankcí má dvě základní rizika:

- působí subjektu, na který cílí citelné ztráty, ale nezmění jeho chování. Příkladem může být Irák, Írán.
- minou se úplně účinkem, takže se nelze vyhnout použití vojenské síly, typickým příklady může být napadení Kuvajtu Irákem.

V současném globálním světě, kde se stává ekonomika čím dál více vzájemně propojenou a závislou. Má-li mít ekonomická válka šanci uspět ve světě s globální ekonomikou, potřebuje nutně i globální podporu.

2.3 Metody a prostředky vedení ekonomické války

K dosahování významných politických, ekonomických i vojenských cílů země slouží hospodářská politika státu, ta se stává vykonavatelem vůle nejsilnějších monopolů, respektive jejich zájmů i potřeb, čemuž je v podstatě podřízena i kompletní zahraniční politika. Od druhé světové války neustále roste počet a rozsah prostředků zahraničně obchodní politiky států. Jsou jimi, jak prostředky pro ochranu vnitřního trhu, tak prostředky usnadňující zahraničně obchodní expanzi do zahraničí. Zahraniční obchodní politika je nepostradatelnou součástí hospodářské politiky země.

Stát pro monopoly zabezpečuje hospodářskou politiku obecně označenou jako protekcionismus, což je označení pro jakékoliv opatření přijaté danou zemí k ochraně domácích odvětví před dovozy. Může se jednat například o celní sazby, či omezování dovozu. Druhou výhodou této politiky je, že lze bezcelní dovoz potřebných surovin či

potravin omezit, dále snižování výrobních nákladů a stanovení vysokých monopolních cen na vyráběné zboží.²⁰

V současné době vidíme vznikat mezinárodních hospodářské organizace, jejímž cílem je snaha ovlivňovat hospodářství celé řady zemí v kontextu světového hospodářství jako celku. Státy z pravidla umně využívají své ekonomické síly a to především k politickému podřizování slabších zemí, tak i v hospodářské závislosti na jiných zemích.

Prostřednictvím zahraniční politiky se snaží dosáhnout cílů své zahraniční obchodní politiky zpravidla pomocí smluv a dohod, případně válkou vedenou s cílem uchvátit zdroje, nové trhy, odbyty a sféry pro vývoz kapitálu. Zahraniční obchodní politika je mimo jiné i významným nástrojem vojenské politiky. S její pomocí lze získat vojenské zakázky z různých zemí, spojit se s dalšími zeměmi do vojenských bloků, či získat strategické suroviny.

Ekonomická válka má mnoho podob a projevů, mezi ty hlavní patří:

- Obchodní embargo, nebo zákaz exportování protivníkovi a jeho spojencům.
- Bojkot, nebo zákaz nakupování zboží od protivníka, potažmo jeho spojenců.
- Černá listina firem, ať už domácích, nebo třetích firem, které obchodují s protivníkem.
- Strategie nákupů, nebo nakupování komodit spojené s obranou na světových trzích.
- Dumping, nebo prodej komodit pevných zásob namířený na snížení jejich cen, čímž se snižují příjmy zemí prodávajících komodity.
- Zadržení, konfiskace nebo znárodnění aktiv vlastněných protivníkem.
- Strategické bombardování, sabotáž, nebo jiné vojenské operace proti ekonomickým cílům protivníka.
- Propaganda, nebo úmyslné použití ekonomické dezinformace za účelem vytváření paniky, hromadění zásob a zmatku na území nepřítele.²¹

²⁰ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomika při řešení krizových situací*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. s. 98. ISBN 978-80-7454-286-2.

²¹ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomika při řešení krizových situací*. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. s. 98-99. ISBN 978-80-7454-286-2.

Volba jednotlivých prostředků pro vedení ekonomické války je určena strategickými požadavky a cíli generálních štábů států a zejména pak mocností. Tyto požadavky lze nalézt ve strategických koncepcích jednotlivých států. Dalšími důležitými aspekty jsou situace ve světovém obchodě, situace na světových trzích jednotlivých druhů a také to, zda se země nacházejí v konjunktuře, či krizi.

Státy používají z pravidla k vedení ekonomické války legálních prostředků zahraničně obchodní politiky. V současné době lze využít i speciální opatření, ke kterým patří například diplomatický nátlak na jiné země.

Údaje o používání metod a prostředků ekonomické války jsou tajné a nejsou zveřejňovány zpravidla ani zpětně.

2.4 Prostředky vedení ekonomické války

2.4.1 Hospodářská špionáž a terorismus

Nejběžnější metodou vedení ekonomické války ať už míru, nebo ve válečném stavu je hospodářská sabotáž. Jejím cílem je získat zprávy nutné pro usměrnění vlastní činnosti a použití dalších prostředků ekonomické války.²² Touto činností je získávané maximálně 20 % z celkového počtu zpráv, avšak tento způsob prakticky nepostradatelný.

Cílem hospodářské špionáže je získat důležité informace o dislokaci výrobních, především zbrojních podniků, jejich družích, rozsahu konkrétních výrob a jejich koordinaci. Dalšími neméně důležitými informacemi jsou personální obsazení hospodářského aparátu, zjištění válečných programů, možnosti jejich navýšení, či například zprávy o komplexní dopravě a jejich možnostech. Poslední nedílnou součástí je důkladné sledování hospodářských styků dané země, příkladem může být struktura zahraničního obchodu a platební bilanci daného státu.

Méně používanými prostředkem v době míru, jsou diverzní a teroristické akce. Bývají zpravidla používány cíleně, například ke zpomalení, nebo znemožnění zavedení výroby

²² ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 61. ISBN 80-7232-080-1.

důležitých zbraní, dostavby či spuštění elektráren, až po krajnosti v podobě vražd vládních činitelů.

Cíl teroristických akcí bývá v době míru především psychologický a snahou je vyvolat v řadách obyvatelstva paniku, strach a nedůvěru.

2.4.2 Opatření v zahraničním obchodě

Nejvíce informací o vedení ekonomické války legálními prostředky lze nalézt v oblasti zahraničního obchodu a jsou velmi rozmanité.

Restrikce a celní opatření je tradiční prostředek, který je směřován do oblasti celní politiky. Státy mají ve své kompetenci samostatně buď zvyšovat, nebo snižovat dovozní i vývozní cla. V těchto případech se nejedná o ochranu vnitřního trhu. Pomocí restrikcí a celních opatření lze značně omezit, či dokonce zcela znemožnit obchod s blokovými zeměmi.²³

Antidumpingové opatření a sankce jsou opatření na úseku cel. Používají se k zabránění importu takového zboží, jehož ceny jsou uměle snižovány a to různými způsoby, například měnovým dumpingem. Cílem těchto opatření je zvýšení ceny dováženého zboží, pomocí cla na standardní cenovou hladinu. Zamezit neúměrně růstu importu a ochránit tak tuzemské výrobce. Státy si sami určují výši cel i dobu trvání.

Kvantitativní omezení je dalším běžným obchodně politickým a efektivním nástrojem k vedení ekonomické války. Jeho smyslem je omezit, či zabránit dovozu, tak aby chom ochránili určitá odvětví trhu a umožnili jsme jejich růst, čímž dosáhneme zlepšením jejich obchodního stavu a platební bilance. Lze použít i k udržení stability kurzu vlastní měny a konečně k vytvoření nátlaku na jiné země s cílem kompenzace za povolení dovozu.²⁴

Je možné uvažovat i o efektivním kvantitativním omezení, které lze použít náhle a neočekávaně. Jeho pomocí lze omezit nebo přerušit vývoz či dovoz do země blokové. Při celních opatřeních je země zpravidla vázána platností obchodních dohod, ve kterých

²³ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 63. ISBN 80-7232-080-1.

²⁴ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 64. ISBN 80-7232-080-1.

jsou zpravidla uvedeny sankce a podmínky jejich zrušení. Zrušení platnosti obchodních dohod nelze realizovat ihned, protože obsahují z pravidla doložku o výpovědní lhůtě.

Kontingenty, podřízené dohody o limitech a kvótách. Normy dovolují ochránit nebo podpořit národní produkci a současně mohou být využity jako útočný prostředek státu, tedy nástroj expanze. Obnovují konkurenční výhody pro producenty.

Odvetná cla patří k dalším z opatření na úseku cel, mající za úkol chránit tuzemský trh proti dovozu. Cla jsou ve většině případů stanoveny v takové výši, že znemožňují kompletní obchod, nebo jen z části zboží. Nejde o cenový důvod, ale o politická represivní opatření. Příkladem mohou být celní války a následná použitá odvetná cla.

Kontrola zahraničního obchodu poskytuje stejné možnosti jako námořní blokáda, v dnešní praxi se používá papírová obchodní blokáda, která je však stejně účinná, stejně jako bývala námořní. Je podstatně levnější a de facto znamená, že prodej surovin výrobků a jejich doprava jsou kontrolovány v pohybu mezi zeměmi. Lze ji omezit, zastavit, usměrnit, podle potřeb země, která chce vést ekonomickou válku. Příkladem mohou být cla, nebo zejména vývozní licence.²⁵

2.4.3 Finanční opatření

Je rozmanitá škála opatření vyspělých státu v oblasti devizové politiky. Mohou být použita měnová omezení, což de facto ruší svobody soukromých dispozic se zahraniční měnou, rozdělování cizích měn, které jsou k dispozici vládními orgány podle pevného oficiálního kurzu. Mezi nejúčinnější nástroje kontroly rozsahu a struktury obchodu patří finanční opatření a kvantitativní omezování.²⁶

Státy mohou použít širokou škálu řešení od rušení platebních dohod, bez kterých je prakticky vývoz i dovoz zakázán, až po různé praktiky v období války. Za extrémní řešení lze považovat zabavování finančních prostředků jiných zemí, soukromých občanů a jejich následné svévolné přerozdělení.

²⁵ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 65. ISBN 80-7232-080-1.

²⁶ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 68. ISBN 80-7232-080-1.

2.4.4 Opatření v dopravě

Jedná se o obchodně politická opatření, která značně ovlivňují mezinárodní obchod. Cílem těchto opatření je zvýhodnit, nebo ztížit, či dokonce zcela znemožnit používání dopravních cest, konkrétních dopravních prostředků, či používání námořních přístavů. V mezinárodním kontextu je omezování dopravy nejvýznamnějším opatřením. Omezení námořní dopravy se provádí prostřednictvím tonáže lodí. Právě tyto opatření patří k nejdůležitějším nástrojům států v konkurenčním boji o trhy, zdroje surovin a sféry vývozu kapitálu.²⁷

Námořní loďstvo je strategickou součástí vojenské síly daného státu a to, jak z hlediska přípravy, tak z hlediska vedení války. Obchodní loďstvo hraje prim v úloze jeho zásobování strategickými surovinami počínaje a dovozem potravin konče.

2.4.5 Jiné prostředky

Do této skupiny řadíme černé listy, což jsou seznamy spojeneckých a neutrálních zemí, které vedou obchodní kontakty s protivníkem, dodávají mu zakázané zboží a informace. Proti firmám uvedeným na této listině jsou zaváděny různé typy sankcí, počínaje omezování obchodu, až po úplný zákaz vzájemného obchodování. Následnými důsledky může být zmrazení jejich finančních prostředků, zákaz jejich pojišťování, či přeprava jejich zboží.

Krajní řešením, zásahem státu do obchodní činnosti jsou ekonomické sankce - obchodní embargo. Jde o státní zákaz exportu zboží do nepřátelského státu. Embargo bývá zpravidla vyhlášováno na základě politických aspektů. Aktuálně se běžným prostředkem ekonomické války stávají informační technologie, kterou jsou dnes velmi využívány, a jejich vývoj jde velmi rychle kupředu. Americké tajné služby jsou schopny odposlouchávat 100 % satelitního spojení, 85 % radiové komunikace, 90 telefonních spojů a dokonce 75 % poštovních spojů.²⁸

²⁷ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 66. ISBN 80-7232-080-1.

²⁸ ŠEFČÍK, Vladimír. *Ekonomická válka*. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 71. ISBN 80-7232-080-1.

Proto dnes pracují špičkoví odborníci na systémech šifrování a dešifrování. Ztráty způsobené odposlechem dat, bývají bohužel velmi kruté a rozhodně mnohem větší než bychom si představovali. Kauza Snowden nám otevřela oči.

Nejpopulárnějším komunikačním médiem a skvělým zdrojem informací a zpráv je v dnešní době bezesporu internet, ale ten je současně nejsnadněji globálně odposlouchávané medium. Lze zjistit téměř vše co internetem tak říkajíc projde. Dnes není problém se dostat do většiny počítačů zasláním zlovolného programu prostřednictvím sítě. Na jehož základu bude tento program informace shromažďovat, filtrovat a předávat jejímu tvůrci cenné informace.

2.5 Závěr

Ekonomická válka je bezesporu realitou 21. století. Aktuálně lze ve světě nalézt několik velmi nebezpečných ohnisek počínaje Íránem, přes Severní Koreu, Venezuelu, Kubu až po konflikt nám nejbližší, na Ukrajině.

Určitými náznaky se jedná v případě Ukrajiny spíše o náznaky obchodní války, i když plošná mediální protiruská kampaň, se současným počínáním banky JP Morgan, která blokuje všechny ruské monetární transfery, tyto hranice překračují. V této souvislosti se dokonce začíná mluvit o monetární blokádě Ruska.²⁹

V globálním světě, kde je vše vzájemně integrováno a vše je navzájem závislé, není příliš prozíravé uvalovat na státy sankce, pokud to není naprosto nezbytné. Sankce jsou vždy zbraní dvojsečnou. V rámci zpětné vazby budou sankcemi zasaženy i ty státy, které sankce uvalily. Na ty země, na které byly uvaleny sankce, se v minulosti podařilo úspěšně je obcházet. Zpravidla to bylo dáno studenou válkou a podporou, buď jedné, či druhé strany. Nejdárnějším příkladem budiž Kuba.

Současně je i nereálné, aby všechny země plošně tyto sankce dodržovaly, neboť vždycky se najdou země (nadmárodní korporace), pro kterou bude výhodnější s postiženou zemí obchodovat a tím zvyšovat svůj zisk, kumulovat kapitál a zvyšovat svůj podíl na trhu.

²⁹ *Zerohedge* [online]. ZH, [cit. 2014-01-04]. Dostupné z: <http://www.zerohedge.com/news/2014-04-01/monetary-blockade-russia-begins-jpmorgan-blocks-russian-money-transfer-under-pretext>

3 OBCHODNÍ A MĚNOVÁ VÁLKA JAKO SYMPTOM EKONOMICKÉ VÁLKY

3.1 Monetární politika

Nositelem měnové politiky jsou primárně centrální banky (CB) a zprostředkovaně i banky komerční. Cílem monetární politiky je zabezpečit cenovou stabilitu země a podpořit udržitelný hospodářský růst. Povinností centrálních bank je udržovat cenovou stabilitu a přispívat tím k vytvoření příznivého podnikatelského prostředí, neboť umožňuje firmám provádět dlouhodobější produktivní investice.³⁰

V současné době všechny centrální banky usilují o „cílování“ inflace“. Tížená hodnota by měla dosahovat 2 % (± 1), přírůstek spotřebitelských cen.³¹ Monetární politiky využívá dva typy nástrojů, přímé a nepřímé.

Nepřímé nástroje:

- Stanovení míry povinných minimálních rezerv. Centrální banka stanoví komerčním bankám, jakou část vkladů u ní musí ukládat jako rezervu, v ČR jsou to 2 %,
- Operace na volném trhu. Nákup státních cenných papírů, v jehož důsledku vzroste množství peněz v oběhu a prodej státních cenných papírů, klesne množství peněz v oběhu,
- Diskontní politika. V případě potřeby mohou komerční banky u centrální banky získat dodatečné peněžní prostředky nebo si své volné prostředky u centrální banky uložit. Podle účelu rozlišuje dvě úrokové sazby, první je označována jako diskontní sazba, ta úročí depozita vkládaná do CB a druhá je sazba lombardní, kdy centrální banka poskytuje komerčním bankám při problémech bank s likviditou,

³⁰ *Centrum pro rozvoj ekonomického vzdělání* [online]. CPREV, [cit. 2013-07-08]. Dostupné z http://www.ceed.cz/bankovnictvi/782menova_politika_centralni_banky.htm/

³¹ *Česká národní banka* [online]. ČNB, Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/

- Kurzové intervence, jejich cílem je udržet optimální devizový kurz. CB stanovuje režim měnového kurzu, ten lze ovlivnit například pomocí nákupu/prodeje domácí měny na devizových trzích, nákup ji zhodnotí, prodej ji oslabí.³²

Devizové intervence lze použít, buď přímo, jedná se zpravidla o nákupy, či prodeje zahraniční měny. Druhou skupinou jsou nástroje nepřímé, které se uskutečňují zprostředkovaně například přes nákupy, či prodeje zlata, nebo změnou úrokových sazeb.

3.1.1 Měna

Měna je národní forma peněz, dříve měly podobu mincí a vyrobeny byly z drahých kovů, převážně stříbra a zlata. Za měnu lze označit konkrétní peněžní soustava, která má svůj název, dále charakteristická svoji nominální strukturou, je tvořena mincemi a bankovkami, které jsou určeny denominací. Nutností jsou přísná pravidla emise peněz, jejich ochrany, používání a nabytí.

Centrální banky fungují jako měnová autorita a mají monopol na emisi hotovostních peněz. Zrušením zlatého standardu vznikla centrálním bankám odpovědnost za výši peněžní zásoby. Množství peněz v oběhu je proměnlivá veličina, která může být použita k ovlivnění ekonomického vývoje. V případě potřeby je možné zvětšit riziko jejich znehodnocení, inflace. Na rozšiřování peněžní nabídky se nepodílí jen centrální banky, ale i celý bankovní systém komerčních bank.

Nové peníze vydávají centrální banky zpravidla nákupem finančních aktiv, například státní pokladničními poukázkami, či státními dluhopisy. Expanze peněz, ke které takto dochází, se zpravidla uskutečňuje přepisování peněz na účty komerčních bank, které si komerční banky vedou u centrálních bank.³³

Nové peníze vydané centrálními bankéři jsou multiplikované komerční banky fungujícími na základě systému částečných rezerv, formou úvěru, které komerční banky svým

³² RUSMICOVÁ, Lada. SOUKUP Jindřich a KOLEKTIV. *Makroekonomie*. Vyd. 5. Nakladatelství a vydavatelství MELANDRIUM. s. 95-106. Kapitola 9. Monetární politika. ISBN 80-86175-24-3.

³³ *Euroekonom* [online]. EE, [cit. 2010-06-01]. Dostupné z: <http://www.euroekonom.cz/ekonomie-clanky.php?type=lekce14>

zákazníkům poskytují. Peníze takto vytvářené odpovídají širšímu pojetí peněz, zahrnuje nejen hotové peníze, ale i bankovní depozita.³⁴

Výsledkem politiky CB je vývoj hodnoty peněžních agregátů a vývoj úrokových měr na peněžním trhu. Bankovní systém vytváří nabídku peněz a ta ovlivňuje i ceny, míru ekonomické aktivity prostřednictvím úrokových sazeb.

Jednou z úloh CB je dohlížet na množství peněz, respektive úvěrů v ekonomice tak, aby jejich výše odpovídala potřebám cenové stability a nebránilo se rozvoji ekonomiky. Problematické je především to, že celkové množství peněz v oběhu je z rozhodující části tvořené bezhotovostními penězi tedy těmi, které vytváří komerční banky, proto je možnost řízení peněžní nabídky ze strany centrálních bank omezená a nepřímá.

3.1.2 Měnový kurz

Od roku 1971, kdy byl zrušen zlatý standart, na jehož základě se dolar odpoutal od zlata, vznikly podmínky pro další konkurenční devalvace a měnové války, což je trendem současné doby. Mnoho zemí usiluje o slabší měnu, získávají jejím prostřednictvím konkurenční výhodu. Snahou států je v primárně řadě podpořit svůj export, s nadsázkou lze říci, protekcionismus ve 21. století probíhá přes záměrně oslabení kurzu. V dnešní době, kdy nejsou peníze kryty ani komoditami, ani hmotnostmi kovů, jsou změny kurzu prakticky neustálé.

Značný rozvoj mezinárodních ekonomických vztahů na základě mezinárodního pohybu výrobků, služeb a výrobních faktorů si vyžádal vznik mezinárodního platebního systému. Platby se provádějí v rámci tohoto systému prostřednictvím národních měn, prostřednictvím volně směnitelných měn. Reálně se obchodují převážně ve třech měnách dolaru, euru a jenu, v menší míře vystupují i měny jiné.

Měnový kurz udává, kolik peněz je třeba zaplatit za jednu jednotku jiné výchozí měny. Velmi důležitým pojmem je i měnová parita, což je úředně stanovený poměr dvou

³⁴ Ludwig von Mises Institut [online]. MISES, [cit. 2013-16-04]. Dostupné z: <http://www.mises.cz/clanky/kypr-a-rozklad-bankovnictvi-castecnych-rezerv-1058.aspx>

měnových jednotek, dnes je zpravidla určen přímým určením. Není určena mezi všemi měnami. Příkladem může být poměr mezi eurem a dolarem.

Dnes v době komoditou nekrytých peněz je pro kurzy směrodatná především měnová politika centrálních bank. Pokud množství dostupných jednotek dané měny vzroste, následuje znehodnocení mincí a daná měna ztrácí svoji hodnotu vůči ostatním. Naopak jestliže cizí centrální bankéři znehodnocují měny svých zemí rychleji než je tomu u naší domácí měny, dochází k jejímu relativnímu posílení na úkor zahraniční měny.

Ke kurzovému pohybu zaujímá centrální banka různé postoje. Směnný kurz se zpravidla tvoří skrze nabídku a poptávku, jedná se o režim volně pohyblivého kurzu, odborně zvaný floating.³⁵

Druhou možností je zafixování kurzu na příslušnou měnu v pevné výši ke kurzu zpravidla dolaru, či eura. Jedná o udržování určitého pásma změn, označovaný jako režim fixních měnových kurzů.³⁶

depreciace - jedná se znehodnocení (oslabení) kurzu jedné měny vůči ostatní v závislosti na situaci na devizovém trhu (nabídka a poptávka měny)

apreciace - zhodnocení (posílení) kurzu jedné měny vůči ostatní v závislosti na situaci na devizovém trhu (nabídka a poptávka měny)

devalvace – 1. pokles nominálního (úředně stanoveného) měnového kurzu jedné měny vůči ostatním měnám v systému fixních kurzů

2. původně snížení zlatého obsahu (krytí) měnové jednotky³⁷

revalvace – 1. růst nominálního (úředně stanoveného) měnového kurzu jedné měny vůči ostatním měnám v systému fixních kurzů

2. původně zvýšení zlatého obsahu (krytí) měnové jednotky³⁸

³⁵ RUSMICOVÁ, Lada. SOUKUP Jindřich a KOLEKTIV. *Makroekonomie*. Vyd. 5. Nakladatelství a vydavatelství MELANDRIUM. s. 42-48. Kapitola 4. Mezinárodní trh peněz. ISBN 80-86175-24-3.

³⁶ RUSMICOVÁ, Lada. SOUKUP Jindřich a KOLEKTIV. *Makroekonomie*. Vyd. 5. Nakladatelství a vydavatelství MELANDRIUM. s. 42-48. Kapitola 4. Mezinárodní trh peněz. ISBN 80-86175-24-3.

3.1.3 Možnosti oslabení domácí měny

První možností je snižováním úrokových sazeb, tím lze například odradit krátkodobé investory, kteří by chtěli do této měny investovat. Pokud se v rámci úrokové sazby dostaneme na úroveň technickou nuly, pak je tento měnový nástroj vyčerpán a centrální bankéři k oslabování měny musí použít jiné nástroje.

Pokud má stát svoji vlastní měnu, dochází k devizovým intervencím na trhu. Na devizovém trhu začne centrální banka prodávat domácí měnu a nakupovat měny cizí. V České republice proběhly intervence počátkem listopadu loňského roku, kdy byla koruna oslabena o 5 až 7 %.³⁹ Pokud je stát patří například k měnové unii, zbývá mu cesta poslední, fiskální konsolidace.

Následná opatření řadíme mezi nestandardní postupy. Sem patří tak aktuální kvantitativní uvolňování (QE). USA v současnosti provádí tapering, tedy zužování nákupů dluhopisů, v současnosti je jeho výše 55 miliard dolarů, což sleduje celý svět se značnou obavou.⁴⁰

Poslední možností je ovlivnit regulací měnový kurz omezením přílivu a odlivu kapitálu. Příklad může být zavedení daně z kapitálových toků.

3.1.4 Kvantitativní uvolňování

QE je nástroj monetární politiky centrální banky, který má v zásadě dva základní cíle. Prvním je zvýšit množství peněz v oběhu a tím zlepšit jejich dostupnost. Druhým cílem QE je snížit tržní úrokové sazby.⁴¹

³⁷ RUSMICOVÁ, Lada. SOUKUP Jindřich a KOLEKTIV. *Makroekonomie*. Vyd. 5. Nakladatelství a vydavatelství MELANDRIUM. s. 42-48. Kapitola IV. Mezinárodní trh peněz. ISBN 80-86175-24-3.

³⁸ RUSMICOVÁ, Lada. SOUKUP Jindřich a KOLEKTIV. *Makroekonomie*. Vyd. 5. Nakladatelství a vydavatelství MELANDRIUM. s. 42-48. Kapitola IV. Mezinárodní trh peněz. ISBN 80-86175-24-3.

³⁹ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

⁴⁰ The economic collapse [online]. TEC, ©2014 [cit. 2014-0-19]. Dostupné z: <http://theeconomiccollapseblog.com/archives/the-federal-reserve-seems-quite-serious-about-tapering-so-what-comes-next>

⁴¹ *WHYS* [online]. MISES, WH, [cit. 2013-16-04]. Dostupné z: <http://whys.cz/text-dogmata-o-penezich-iii-bankovky-jsou-kryty-zlatem-aneb-jak-denne-vykradaji-vas-bankovni-ucet-a-co-je-to-quantitativni-uvolnovani/>

Centrální banka na volném trhu začne kupovat dluhopisy a jiné finanční instrumenty, čímž zvýší cenu těchto instrumentů. Nákupy dluhopisů centrální bankou vedou ke zvýšení množství peněz na rezervních účtech, které komerční banky u CB mají. Vyšší množství rezerv by mělo nutit komerční banky, aby vytvářely nové půjčky a následným multiplikačním efektem tak podpořily ekonomiku, že jde o inflační politiku, není sporu.⁴²

Centrální banka však nemusí nakupovat jen běžné dluhopisy, a tak současně může nakupovat i různé typy dluhových instrumentů založených například na hypotékách, dluzích na kreditních kartách. Tento typ instrumentu je v současnosti době považován za „toxický“ a komerční banky se mohou takto jednoduše těchto instrumentů zbavit a zlepšit tak stav svých financí. Za tímto krokem stojí víra centrálních bank, že jádrem problému jsou zdravější komerční banky, které následně začnou poskytovat finanční prostředky tam, kde je to nutné. Je možné takto finanční systém ozdravit?

3.2 Měnové války a její místo

Konvenčně vedené války jsou dnes mezi vyspělými zeměmi téměř nepředstavitelné, a proto se změnila forma jejich vedení. V posledních letech je snahou části zemí mít co možná nejslabší kurz vlastní měny.

V souvislosti s prohlubující se recesí v Evropě se slovo protekcionismus začalo všemožně skloňovat, mnozí proti němu ihned velmi tvrdě vystoupili, v čele například se Světovou obchodní organizací (WTO), ale výsledek? Následné zavádění cel a kvót v následujícím období skutečně nenastalo, ale pouze zdánlivě.

Sofistikovanější forma protekcionismus se zcela prokazatelně odehrává v jiné formě, a to prostřednictvím měnových kurzů. Země cíleně oslabují vlastní měny. Měnové války jsou vedeny prokazatelně s cílem ekonomickým ziskům, přesněji maximalizací zisku, čímž je lze zařadit mezi obchodní války.⁴³

⁴² WHYS [online]. MISES, WH, [cit. 2013-16-04]. Dostupné z: <http://whys.cz/text-dogmata-o-penezich-iii-bankovky-jsou-kryty-zlatem-aneb-jak-denne-vykradaji-vas-bankovni-ucet-a-co-je-to-quantitativni-uvolnovani/>

⁴³ ŠEFČÍK, Vladimír. Ekonomická válka. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001. s. 46. ISBN 80-7232-080-1.

Smyslem těchto oslabení, které lze označit novým fenoménem posledních let vychází z reálné situace, že peníze dnes nejsou ničím kryty.

3.2.1 Centrální banky

Důkaz o probíhajících měnových válkách lze zjistit letným pohledem na konkrétní činy centrálních bank a vlád v posledních letech. Pro úplnost několik centrálních bank, které výrazně navýšily peněžní nabídku. Jsou to především Federální rezervní systém (FED), Bank of England, Evropská centrální banka (ECB), Japonská centrální banka (BoJ).

Pokud je cílem velkého množství zemí, mít co možná nejslabší kurz, čímž se bude muset evidentně zvyšovat peněžní nabídku vlastní měny. V odborných kruzích se hovoří o tom, že se bude jednat pouze krátkodobý pozitivní efekt, ale z hlediska dlouhého období se bude jednat o těžko vyčíslitelná rizika

3.2.2 Rozporuplnost měnové války

Konkurenční (soutěživou) devalvaci představuje současnou reálnou situace, kdy si jednotlivé státy navzájem konkurují relativně nízkým kurzem vlastní měny. Oslabením vlastní měny klesá v zahraničí cena vyváženého zboží a služeb, ceny importu naopak rostou. Domácí ekonomika a zaměstnanost může v tomto případě růst a poptávka na zahraničních trzích roste. Stinnou stránkou, kterou je nutné vzít v potaz, je zvýšení cen dovozu, které může poškodit kupní sílu občanů a sekundárním projevem je růst inflace.

Další komplikací je zaměstnanost v zemi, která oslabila svoji měnu, roste, ale přirozeně na úkor zaměstnanosti v zahraničí. Zemím, které svoji měnu nedevalvovali, exporty klesají, dovozy rostou a z výše uvedeného logicky vyplývá, že nutně roste i nezaměstnanost. Země se budou, respektive musejí se bránit.

Následně bude docházet k dotování stagnujících odvětví, z čehož začne vznikat pokřivená struktura hospodářství, která bude ovlivňovat mezinárodní obchod. Reálně se objevuje se hrozba obchodních válek, ochranářství a větším měřítkem se objeví i nedůvěra v globální finanční systém.

Dělicí čára mezi cílenou cenovou inflací, udržení ekonomiky „nad vodou“ a snahami zvýšit vlastní cenovou konkurenceschopnost na úkor jiných zemí, je velmi tenká, přesněji

mlhavá. V potaz je nutné vzít současné přetrvávající fiskální schodky, nahromaděné dluhy na bezprecedentní velikost, či agresivně expandující rozvahy centrálních bank.

Riziko měnové války je nutno vzít v potaz nejen z důvodu samotné vzájemné devalvace měn, ale i z hlediska reálné možnosti kolapsu měnového systému, ztráty důvěry v papírové měny a masivního útěku k jiným aktivům.

3.3 Obchodní válka

Někdy označovanou jako cenová, či celní válku. Jejím cílem je monopolní ovládnutí vnitřního, případně zahraničního trhu, ne zřídka obou a zvýšit svůj podíl na trhu za pomoci jakýchkoli prostředků, které má tento monopol, či monopoly k dispozici. Výsledkem těchto snah je maximalizace zisku a kumulace kapitálu.

Výše zmíněné přirozeně vyvolá boj mezi monopoly. Vždy existuje na trhu skupina, pro niž je aktuální situace výhodnější na úkor jiných. Některé vybrané monopoly splní cíl, zvítězí a maximalizují zisk a ostatní se ho musí zkrátka vzdát

Zpravidla dochází u obchodních válek ke střetu, ve které se jedná o jeden, či několik málo typů výrobků a bývá obvykle vedenou krátkou dobu. Následně vznikají dohody například o ceně, o rozdělení trhu a tak podobně. Klasickými případy jsou například cla, licence, kvóty, nebo snížení cen pod výrobní ceny, které běžně označuje jako cenový damping.

3.4 Závěr

Měnová válka je globálním světě nebyvale rozšířeným jevem. Po pádu Bretton-woodského systému, v jehož důsledku zanikl zlatý standart, nejsou peníze kryty ničím a tím je dána i politika centrálních bank, jejichž monetární politika měnovým válkám přirozeně nahrává.

Státy s levnou pracovní silou si pomocí umělého podhodnocení kurzu vylepšují svoji konkurenceschopnost a současně si tak i zvyšují svůj účet zahraničního obchodu. Současně tak dochází k odevzdávání část svého zisku a současně i části HDP dobrovolně druhé skupině zpravidla bohatých zemi.⁴⁴

⁴⁴ PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, V Všeni 2011. s. 107. ISBN 978-80-87461-05-1.

V tomto kontextu se hovoří o dani z chudoby, čímž vzniká precedens. Bohaté státy, přesněji řečeno nadnárodní korporace, které reprezentují státy na mezinárodní úrovni, nepřiměřeně bohatnou. V tuzemsku likvidují zbytky konkurence a chudé státy, tak nemohou v důsledku krácení zisků následně zvyšovat technologickou náročnost výroby a investovat do výzkumu, vývoje a inovací.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA RIZIK KONKURENCESCHOPNOSTI ČR

Problém vyspělých západních zemí je, že současný model formování hospodářské politiky narazil na své meze a navíc se ukázal být v mnoha ohledech kontraproduktivní. Národní státy se dostaly do nezávidění hodné situace. Na jedné straně jsou tu občané, mající na stát poměrně značná očekávání a na straně druhé se státům se neustále zmenšuje jejich manévrovací prostor a ocitají se v situaci, kdy jejich zájmy, potažmo zájmy obyvatel, naráží na zájmy jiných aktérů. Řadě států proto nezbyvá nic jiného, než se z nutnosti zapojují do tak zvaného „závodu ke dnu“. Ten je charakteristický tím, že konkurence, která dříve probíhala mezi firmami, se dnes přenáší na státy.⁴⁵

Důvody, této velmi vážné současné situace se nacházejí v nedávné minulosti. Pádem bilaterálního světa k nám a do všech zemí Visegrádské čtyřky proniknul neoliberalismus. Myšlenky restaurovaného kapitalismu byly obsaženy ve Washingtonském konsenzu a orgány, který ho velmi rychle expandovaly do světa, byly MMF a Ministerstvo financí USA.⁴⁶ Za pomoci tohoto mechanismu bylo možné různým zemím „ordinovat“ hospodářskou politiku.

Konkurenceschopnost v případě státu lze definovat jako schopnost státu zapojovat se do světové ekonomiky a mít z toho výhody.⁴⁷ Každoročně se objevují různé statistiky, hodnocení a indexy výše zmíněného „zaklínadla“, zpracovávají je organizace typu MMF a OECD a jejich popularita každoročně roste. Otázkou zůstává, zda jejich prostřednictvím kapitál nezískal jen další páku, jak působit na stát, samozřejmě na úkor některých skupin obyvatel.

Česká republika vyprodukovala HDP v roce 2012 3844,1 miliard korun a podílí se na celkovém HDP EU 1,2 %.⁴⁸ Pro srovnání evropský leader Německo za stejnou dobu

⁴⁵ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Docentka-Svihlikova-pred-lidmi-Jsme-kolonie-verime-blbe-propagande-hrozi-valka-306285>

⁴⁶ PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, V Všeni 2011. s. 161. ISBN 978-80-87461-05-1.

⁴⁷ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Docentka-Svihlikova-pred-lidmi-Jsme-kolonie-verime-blbe-propagande-hrozi-valka-306285>

⁴⁸ *Kurzy* [online]. [cit. 2014-01-09] Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp>

vyprodukoval 3400,6 miliard dolarů a na celkovém HDP Evropské Unie se podílí 20,5 %.⁴⁹ I z hlediska průměrné měsíční mzdy ČR výrazně zaostává. V ČR je tento průměr 24.626 Kč, to je 26,8 % úrovně mzdy Německa, jehož průměrná mzda činí 91.600Kč.⁵⁰ K výše zmíněnému je nutno dodat, že na průměrnou mzdu reálně nedosáhne dvě třetiny obyvatel České republiky.

V této práci budu vycházeno ze SWOT analýzy konkurenceschopnosti České republiky, kterou si nechalo vypracovat Ministerstvo práce a obchodu (MPO) v roce 2011.⁵¹

4.1 Statistiky vzájemných obchodů

Český export do Ruské federace byl v roce 2012 ve výši 6 164 588 000USD a jeho strukturu tvořila především silniční vozidla 27,1 % z celkového vývozu, následovaly stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu 10,7 %, kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat 10,0 % a elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče 6,5 %, což jsou asi 4 % z celkového vývozu.⁵²

V importu z Ruska dominovala ropa 46,6 % z celkového dovozu, následoval dovoz zemní plyn 36,4 %. Z ostatních položek dominuje zejména železo a ocel, které činí 2,4 %, následované stroje a zařízeními k výrobě energií 2,3 %. Celková hodnota exportu do Ruska dosáhla hodnoty 7 956 436 000 USD.⁵³

V roce 2013 klesl zahraniční obchod s Ruskem přibližně o 2 miliardy korun. Z výše uvedených důvodů je patrné, že Ruská federace je pro Českou republiku velmi významný

⁴⁹ *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO [cit. 2011-10-29] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nemecko-ekonomicka-charakteristika-zeme-19044.html>

⁵⁰ *Fin expert*: [online]. FEL, [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/mzdy-v-nemecku>

⁵¹ *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO, [cit. 2011-01-27] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/analyza-konkurenceschopnosti-cr-3109.html#!>

⁵² *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO, [cit. 2014-03-30] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rusko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19089.html>

⁵³ *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO, [cit. 2014-03-30] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rusko-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19089.html>

obchodní partner a případné sankce uvalené na Rusko by měly citelný dopad na ČR a jeho export.

Pro úplnost nutno doplnit, že na samotnou Ukrajinu loni Česko vyvezlo zboží v hodnotě 32 miliard korun a jednalo se o 1 % našeho exportu, v přibližné hodnotě 21 miliard korun tvořily převážně stroje a automobily.⁵⁴ Případné sankce vůči Rusku by negativně dopadly i na západní ekonomiky, protože jsou tyto celky značně ekonomicky a obchodně provázané.

4.2 Rizika hodnocení silných stránek ČR

Výhodná je především geografická poloha České republiky s výborným přístupem na nejvýznamnější trhy, bezpečnost, stabilita institucí a vysoký podíl středoškolské vzdělanosti. K silným stránkám konkurenceschopnosti ČR patří zcela určitě kvalita výzkumných institucí například Akademie věd ČR, která má vzhledem k své velikosti a rozpočtu velmi kvalitní výsledky.

Výše byl uveden poměr mzdy v Německu a ČR, z něhož je patrné, že tři obyvatelé Česka mají v součtu mzdu jako jeden obyvatel Německa. Konkurenceschopnost založená na levné pracovní síle ovlivňuje ještě více toky kapitálu za touto pracovní silou. Do České republiky, země s nízkou cenou práce přicházejí i investice spojené se znalostmi a vícepatrovou dělbou práce. V praxi se projevuje tato skutečnost tak, že technologicky náročné komponenty importované z vyspělých zemí se do České republiky tu „obalují“ jednoduchou a levnou prací.⁵⁵

V analýze se lze dále dočíst, že ČR má schopnost přilákat zahraniční investice. S touto skutečností je nutné souhlasit, problémem zůstává za jakých podmínek, zde budou firmy investovat. ČR rozdává zahraničním firmám pobídky, ale ekonomické výsledky to státu nepřináší.

⁵⁴ *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO, [cit. 2014-04-1] Dostupné z:

<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ukrajina-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-19103.html>

⁵⁵ PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, V Všeni 2011. s. 145. ISBN 978-80-87461-05-1.

Pobídky jsou zpravidla selektivní a podporují se jen některé oblasti a jen některé subjekty. Mnozí velcí výrobci, kteří pobídky získají, dosahují obrovských zisků v ČR, přitom neplatí daně a ničí konkurenční prostředí. Nelze opomenout, že zdaleka ne všichni na pobídky dosáhli.

Mnohá pracovní místa jsou vytvořena uměle a některá dokonce jen fiktivně. Výsledkem našich investičních pobídek je zdeformování tržního prostředí. Co je navíc nutné si uvědomit, že pobídky nezaplatí úředníci, nebo stát, ale my, daňový poplatníci ze svých daní. Po skončení těchto pobídek, korporace odchází, buď za levnější pracovní silou dále na východ, anebo žádají stát o nové pobídky.⁵⁶

Příkladem zahraniční investice v České republice může být firma Amazon. Slibuje státní správě asi deset tisíc pracovních míst, protože zde plánuje postavit dva obří komplexy, v Praze a Brně. Bohužel, nikde se nedozvíme, že práce v těchto centrech bude za minimální mzdu a bude probíhat i o sobotách a nedělích. Méně kvalifikované pracovní síle za současné situace na trhu práce nic jiného ani nezbyvá. Na internetu lze nalézt celou řadu odkazů na tento obchodní gigant a jeho obchodní praktiky⁵⁷.

V Německu Amazon končí, tato nadnárodní korporace se snažila zakázat tamní odborovou organizaci, nechtěla dodržovat evropské zákony, zvyklosti a cíleně pošlapává lidskou důstojnost. Reálně nám Evropanům ukazuje, jak správně aplikovat současnou agresivní formu kapitalismu, která je již v USA běžnou praxí.

Cílem této firmy je vyjednat si na státu co nejvíce pobídek, mezi tím pro jistotu vyhrožovat hlasitě odchodem a následně bezostyšně „vykořisťovat“ zaměstnance, konkurenci i své dodavatele. Sama zaplatí maximálně drtivě většině zaměstnanců minimální mzdu a z toho plynoucí minimální odvody státu. Tedy, pokud si nenajme zprostředkovatelskou personální agenturu, protože za těchto podmínek by České republice neodváděla na daních nic.

⁵⁶ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Docentka-Svihlikova-pred-lidmi-Jsme-kolonie-verime-blbe-propagande-hrozi-valka-306285>

⁵⁷ *E-republika* [online]. ER, 2001[cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://news.e-republika.cz/article2422-Amazon-do-eska-Jasny-ekonomicko-socialni-dumping>

K silným stránkám našeho hospodářství patřila kvalitní světově známé výrobky a investiční celky made in Czechoslovakia s dlouhou tradicí. Proč nepřistoupit na návrh Slovenské strany a společně se nestanovit podmínky, za kterých ji budou moci pro firmy získat?

K silným stránkám řadíme i stabilní bankovní sektor. Druhou stranou mince je, že není český, asi 94 % je ovládáno ze zahraničí.⁵⁸ Spekulativní kapitál může ohrožovat stabilitu v současnosti téměř kteréhokoli státu, vezměme si například nedávné krizi na Kypru. V současnosti probíhající velmi diskutovaná jednotná prověrka bank v rámci bankovní unie a řešení musí být naleznuto dříve než bude ukončena vlastní prověrka,⁵⁹ zajímavý precedens nemyslíte? Následuje změna strategie z bail out na bail in.

Touto dluhovou strategii bank se stáváme jejími akcionáři, měli bychom se tedy do budoucna aktivně zajímat o hospodaření naší banky. Nutné je podotknout, že nám tuto novou bankovní strategii ani banka a ani media nesdělily, takže pokud bude naše banka hospodařit nezodpovědně, riskantně a risk jí nevyjde, budeme se podílet na úhradě škody této banky aktivně a výši si určí sama banka. Co nelze opomenout je, že drtivá většina bankovního sektoru je v zahraničních rukou, a tak se může jednat i o problémy mateřských bank mimo území ČR.

Dalším rizikem je Evropský stabilizační mechanismus (ESM). V rámci jeho schválení, může Rada guvernérů kdykoliv rozhodnout a na základě tohoto rozhodnutí musí Česká republika zaplatit požadovanou sumu do sedmi dnů a nemá právo se odvolat. Navíc může být tato suma ad absurdum neustále navyšována dle potřeb institucí v Bruselu. Současná vypočítaná částka pro ČR může činit až 350 miliard korun.⁶⁰ Tato stabilita je velmi křehká a s rostoucími problémy se kterými se EU v současnosti potýká a může se téměř kdykoliv rozplynout.

⁵⁸ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2012-11-30]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Uz-je-to-tu-Zahranicni-banka-se-pokusila-vytunelovat-ceske-stradatele-255420>

⁵⁹ *Evropské hodnoty* [online]. PL, [cit. 2013-06-23]. Dostupné z: <http://www.evropskehodnoty.cz/fiskalni-unie-island-napeti-mezinemci-a-francouzi/>

⁶⁰ *Ihned* [online]. HN, [2012-22-09]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-57595390-ekonom-cesko-muze-zaplatit-do-zachranneho-fondu-eurozony-az-350-miliard-korun>

O nezávislosti ČNB si lze udělat mnohem ucelenější obrázek, pokud se podíváme na její činnost a vývoj v posledním období. Česká národní banka není nezávislá, ve skutečnosti je přímo závislá a kopíruje kroky ECB.

4.3 Rizika silných stránek

Na základě uplatňování Washingtonského konsenzu, po pádu železné opony došlo v tehdejší Československu k šokovému přechodu na restaurovaný kapitalismus spolu se šokovou liberalizací trhu, zahraničního obchodu a totální privatizací.⁶¹ Vše státní bylo rázem špatné a bylo nutné ho co nejrychleji bezhlavě privatizovat, zlikvidovat včetně strategickým podniků státu a co na tom, že se nesplnil hlavní cíl privatizace, kterým bylo změnit chování podniku (adaptovat se na tržní poměry), přinést nezbytný kapitál a know-how.⁶²

Z výše zmíněných důvodů a nám v České republice téměř nic nepatří. Zbyla nám tu jen outsorcovaná, neautonomní, odvozená a závislá ekonomika.⁶³

Jeden z hlavních „motorů“ našeho ekonomického růstu a zaměstnanosti v Evropě, je průmysl, který je odbornou veřejností považován za hlavní zdroj české ekonomiky a to i v době krize. Stále častěji se však ozývá hlasitá kritika, že český průmysl ztrácí svojí konkurenceschopnost vůči vybraným zemím východní Evropy, Rumunsku a Litvě. Česká republika ztrácí postupně svoji konkurenční výhodu země s nízkými náklady a současně stále zaostáváme v inovacích za zeměmi západní Evropy.

Nejdůležitějším dlouhodobým faktorem ukazatelů konkurenceschopnosti je produktivita práce. Ta se v České republice během posledních let výrazně nezvýšila a nalézá se stále hluboko pod evropským průměrem. Struktura výroby z hlediska kvalifikace indikuje stav, kdy se současný průmysl stále zaměřuje prioritně na produkci s nízkou přidanou hodnotou.⁶⁴

⁶¹ PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, Ve Všeni 2011. s. 161. ISBN 978-80-87461-05-1.

⁶² PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, Ve Všeni 2011. s. 27. ISBN 978-80-87461-05-1.

⁶³ *Blog aktuálně* [online]. BLOGY [cit. 2014-10-14]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/milan-zeleny.php?itemid=21263>

⁶⁴ *Blog aktuálně* [online]. BLOGY [cit. 2013-40-28]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/milan-zeleny.php?itemid=19823>

Minimum firem má v současné době v ČR vývoj či výzkum, což je budoucnost podniků. Jsme jen montovnou Evropy, vyrábíme zboží s minimální přidanou hodnotou a nabídka práce je především po nekvalifikované práci za minimální mzdu. Česká republika se stala kolonií západu.⁶⁵

Téměř všechny zisky firem a bank jsou odváděny mateřským společenstvem do zahraničí, či přímo do daňových rájů. K rizikům slabých stránek patří neustále se snižující potravinová soběstačnost ČR, neexistence dlouhodobé strategie rozvoje hospodářské politiky ČR a nezaměstnanosti.

Problémem současné ekonomika je, že nevytváří nová pracovní místa, spíše je charakteristická opačným trendem automatizace výroby, nových technologií a inovací, které nahrazují ve větší míře lidskou práci. Vize blízké budoucnosti se předpokládá, že bude schopna dokonce nahradit až 80 % všech pracujících.

Významným ohrožením pro budoucnost je vznik současných legislativních norem, které si po vzoru USA píší nadnárodní korporace de facto samy sobě na míru. V ČR se to konkrétně týká například Zákona o fotovoltaice.

K další rizikům konkurenceschopnosti patří neúnosná míra exekucí, mizerná kvalita naší infrastruktury, pomalu modernizovaná železniční síť, její mizerná kvalita a nedostačující kapacita našich nejdražších stavěných dálnic a silnic v Evropě.

Dalšími riziky jsou rozpad sociálního státu, kde byl poslední období udělán významný krok prostřednictvím razantních škrtů v oblasti sociální podpory a dávek. Nutné je vzít i výtky Bruselu týkající se problematika nízkého věku odchodu do důchodu a neexistence důchodové reformy. Velmi závažným problémem je míra korupce v našem státě, organizovaný zločin prorostl až do nejvyšších míst státní správy, policie, soudů a současně do špiček politických stran.

Státní zakázky jsou v České republice několikanásobně předraženy. Vítězové výběrových řízení s nimi manipulují, k oblíbeným praktikám patří i tato, kdy vítězná firma, která

⁶⁵ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Docentka-Svihlikova-pred-lidmi-Jsme-kolonie-verime-blbe-propagande-hrozi-valka-306285>

vyhraje výběrové řízení, zakázku odprodá malé či střední firmě, která ji udělá například za sedmdesát procent ceny a naše firma zinkasuje rozdíl cen prakticky za nic. V této souvislosti je i velmi často diskutována problematika transparentnosti výběrových řízení obecně. V posledním době se daří i organizovaným skupinám ukrajuvat i peníze z evropských dotací.

4.4 Rizika příležitostí

V současné době je česká ekonomika silně vázána na Německo, kam míří téměř třetina našeho exportu. Náš severní soused je nyní zcela jednoznačný evropský leader, ale to neznamená, že bychom se měli vzdát vyhledávání nových trhů. Ruský trh je obrovský, proto by měla být přirozená snaha o zvýšení podílu na něm a současně se cíleně snažit proniknout na trhy BRICS, či na jakékoli jiné trhy?

Německo a Rusko se vzájemně potřebují. Z východu plynou do Evropy suroviny a z Německa směrem obráceným vyvážejí technologie, inovace a informační systémy. V budoucnu bezesporu dojde ke zvýšení Rusko a Německé spolupráci, která pravděpodobně vyústí v komplexní energeticko-investiční partnerství, které bude pro obě strany velmi výhodné a naše země by i díky poloze, mohla z tohoto partnerství skvěle profitovat, tedy až se samozřejmě uklidní situace kolem Ukrajiny.

Současně bude nutné vytvořit strategickou koncepci hospodářské politiky ČR, kde hlavním pilířem bude vznik národních kapitalistů. Oni nastartují ekonomické oživení a stanou se lokomotivou, která by vytáhla naši ekonomiku ze současné prohlubující se krize.⁶⁶ Vzorem pro tyto budoucích ekonomické subjekty by měli být velikáni typu Tomáše Bati.

Stát se musí, podílet na investicích, které jsou momentálně velmi silně poddimenzovány. Lze připravit občanům přesně směřované investiční možnosti, podílet se na budoucnosti našeho státu. Tímto způsobem se financuje v Německu například energetika, vkládají se finanční prostředky do reálných aktiv a v budoucnosti z výše zmíněného budou profitovat

⁶⁶ PICK, Miloš. Stát blahobytu nebo kapitalismus? Vyd. 2. Všeň: Grimus, Ve Všeni 2011. s. 34. ISBN 978-80-87461-05-1.

nejen zmínění národní kapitalisté, ale i stát, my občané a to nejen ve formě dividend, ale hned několikrát.

Čeští manažeři musí v následujícím období lépe využívat konkurenčních výhod domácího průmyslu, přilákat investory a následně zvýšit výrobu. Ke kladům naší ekonomiky patří blízkost výroby k západoevropským zákazníkům, kvalita a schopnost produkce tak zvané „na míru“, dobrá dostupnost kvalifikovaných pracovních sil a stále ještě relativně konkurenceschopné náklady na pracovní sílu oproti západoevropským zemím.

V neposlední řadě bychom se měli zaměřit na rozvoj kvalitativních faktorů produktivity založené na znalostech a nekonkurovat jen kvantitativní konkurencí, ale přejít k vývozu náročnějších výrobků a služeb. Státní i soukromé investice usměrňovat především do vědy, výzkumu, informatiky, vzdělání, sofistikovaných výrob a služeb s vysokou technickou a technologickou úrovní.

Velmi zajímavým programem pro budoucnost je proklamovaná Evropská Agenda 2020. Definuje čtyři pilíře industriální politiky investice do inovací například v oblasti elektromobility a chytrých sítí, zlepšení tržních podmínek, dostupnost kapitálu a rozvoj lidského kapitálu.⁶⁷

V minulých letech stát značně upřednostňoval velké firmy a podniky na úkor malých a středních firem, to bude třeba napravit. Nutností do budoucna se ukazuje vysoké zdanění nadnárodních firem v oblastech bankovníctví, energetiky, mobilních operátorů a hazardu, přijatelnou mírou bude výše kolem 60 %.

Následovat musí i reforma školství, z kterého se stal především business. V následujících obdobích bude třeba podporovat především technické obory, informační technologie a dále ty obory, ve kterých nyní převažuje poptávka před nabídkou.

Školství je třeba udržet téměř výlučně financované z veřejných zdrojů. Školy se musejí navázat na prosperující firmy, které budou školy dotovat a kde si samy vychovávají vlastní firemní zaměstnance podle svých požadavků a „na míru“.

⁶⁷ Ministerstvo zahraničních věcí [online]. MZV, [cit. 2010-06-03]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/strategie_evropa_2020/-zastupitelske_urady-representation_brussels-publish-cz-evropska_unie-strategie_evropa_2020-vyplula_prvni_vlajkova_lod_strategie.html

Naším cílem pro blízkou budoucnost v oblasti legislativy musí být její výrazné zjednodušení, zpřehlednění, zprůhlednění, zavedení principu transparentnosti, zefektivnění vypisování státních zakázek pomocí její elektronizace, vše precizně a do detailu ošetřit zákonnou normou.

Do budoucnosti bude třeba, aby se především občané aktivně zajímali o to, co se děje kolem nás, ptali se politiků, proč jednají, tak jak jednají a kontrolovali, zda dodržují sliby dané ve volební kampani. Pokud ne, uzákoňme možnosti jejich odvolání a současně zavedme odpovědnost za politická rozhodnutí. Nezbytnou nutností bude výrazně omezit spekulace, lobby a několikanásobně zvýšit zdanění spekulativního kapitálu.

Velmi inspirativní by pro nás do budoucna mohla být současná maďarská politika prezidenta Viktora Orbána. Zahraniční peněžní ústavy platí v Maďarsku nejvyšší daně v celé Evropské unii a jsou neustále pod tlakem, aby je odprodali zpět státu.⁶⁸

Polostátní či státní banky se ve vyspělých státech velmi osvědčily, neboť tato forma vlastnictví je udržuje mnohem více pod dozorem, a proto se nepouštějí se zdaleka do tolika rizikových a spekulativních finančních operací. Současně s těmito kroky postupují a získávají kontrolu dalších životně důležitých odvětví a strategických podniků infrastruktury. Velmi inspirativní je i německá hospodářská politika.

4.5 Rizika ohrožení z pohledu současné krize

V této části se zaměříme především na potenciální obchodní válku, která se v náznacích objevuje na Ukrajině.

Vývoj událostí, případná eskalace násilí, či sankce uvalené na Ruskou federaci se mohou pochopitelně naší ekonomiky citelně dotknout. Pokud by se Ukrajina ekonomicky zhroutila, našim firmám by vznikly téměř nedobytné pohledávky. Následným opatřením by bylo nucené omezení exportu. Nicméně podstatně horší by byly důsledky případné roztržky mezi Evropskou unií a Ruskem.

⁶⁸ *Fin mag* [online]. FMP, [cit. 2014-02-11]. Dostupné z: <http://www.penize.cz/svetova-ekonomika/281207-madarsko-vytlacuje-cizaky-z-bankovnictvi>

Vyústěním této krize se může České republiky dotknout v horizontu dvou až tří měsíců. Projevilo by se zejména nedostatkem surovin, dominantně ropy a zemního plynu a následně úbytkem pracovních míst. Vzniklá situace se momentálně přirovná ropným krizím v letech sedmdesátých. Následně by se tato situace negativně odrazila na rozpočtu mnoha českých firem i domácností, které nemají s Ukrajinou nic společného. V současné době se tyto události negativně podílejí na výši cen ropy a plynu. Hrubý odhad kombinace omezení vývozu a zdražení energií by mohlo letos připravit českou ekonomiku o jedno procento jejího růstu

Česká republika je závislá na importu ropy a zemního na Ruské federaci ze 75 %. Na rozdíl od krize v roce 2009 by mohly být dodávky aspoň částečně doplňovány severní cestou. Vzhledem k tomu, že by podobnému šoku čelila i většina našich hlavních obchodních partnerů, spadly by výrazně i naše vývozy. Tento extrémní a vyhocený scénář by i výrazně poškodil ruskou ekonomiku. Ale i když je tento postup pro RF ekonomicky značně nevýhodný, při vyostření situace ho ale nelze vyloučit.

Velmi nepříznivým dopadem na českou ekonomiku by měl případný válečný konflikt na Ukrajině. Rusko a Čína společně deklarovaly, že pokud dojde k vojenské akci NATO, vyvolají damping dluhu a budou požadovat jeho vyplacení od USA ve zlatě. Tyto dvě země vlastní asi 25 % zahraničního dluhu Spojených států amerických⁶⁹. Tento vývoj by zcela jistě znamenal velmi výrazné snížení kurzu dolaru, což by negativně pocítila především ČNB, která má část svých deviz denominovanou právě v amerických dolarech a současně by se tato situace negativně podepsala na všech firmách a občanech, kteří vlastní dolarový účet.

Současný konflikt již pocítují i české podniky podnikající na Ukrajině. Například automobilka Škoda Auto ohlásila snížení objemu výroby vozů v této zemi. Týká se to závodu v ukrajinském Solomonovu, kam z Mladé Boleslavi dovážejí náhradní díly a montují v něm vozidla určená pro ukrajinský trh. Výroba je snížena tak, aby odpovídala

⁶⁹ *Strategic Culture Foundation* [online]. SCF, [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: <http://www.strategic-culture.org/news/2013/11/02/who-is-the-usa-in-debt-to-ii.html>

reálné poptávce, na vyčíslení ztrát je ještě brzy. Pro úplnost v roce 2012 vyvezla škodovka na Ukrajinu 11 % svého celkového exportu.⁷⁰

Negativní vývoj na tammím trhu registruje i další společnosti, například Hamé, či firma Bioveta z Ivanovic na Hané. Mluvčí této firmy vyjádřil v této souvislosti znepokojení, když uvedl, že době nedávne se jim podařilo získat nemalé zakázky v Sýrii, ale po vypuknutí války se tyto obchody také zastavily, s tím, že se negativní dopad na firmu snad nebude opakovat. Dopadů ukrajinské krize na malé české firmy je mnohem víc, než by se mohlo zdát. Některé firmy by byly nuceny zastavit svoji specifickou výrobu pro ukrajinský trh.⁷¹

Dalším rizikem je zmaření českých investic. Naši podnikatelé, respektive jejich mateřské firmy v posledních několika letech v Rusku proinvestovali více než 65 mld. korun, ale jejich majetky jsou několikanásobně vyšší. Je tu opodstatněné riziko jejich existenčního ohrožení, kdy by se mohlo jednat o zmaření těchto investic. Co je třeba vzít v úvahu je riziko ztrát nejen přímého, ale současně i nepřímého exportu do Ruska. Nejsou známa přesná čísla, kolik procent zboží zkompletovaného v našich montovnách (subdodávky) směřuje přes německé firmy, či jiné prostředníky do Ruska.

Často v této souvislosti bývá často opomíjeno, že v České republice žije značná komunita obyvatel Ukrajiny, přibližně se udává 113 tisíc osob⁷² a případný válečný konflikt by zcela určitě vyhnal několik stovek tisíc běženců z Ukrajiny. Dalším rizikem je, že cizinci s trvalým pobytem na našem území mají dle zákona nárok, pozvat do ČR svého rodinné příslušníky. Stejně tak cizinci s trvalým pobytem na území České republiky, kteří navíc mají právo na využívání našeho sociálního systému a po pěti letech mohou požádat o státní občanství. Co by to znamenalo pro českou ekonomiku je naprosto zřejmé. Současně máme na území naší republiky asi jedenáct tisíc právnických osob, jejich případný negativní rating firem by mohl přispět k snížení výkonnosti české ekonomiky.

⁷⁰ *Idnes* [online]. ID, [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/konflikt-na-krymu-a-dopad-na-ceske-podniky-fgk-/ekonomika.aspx?c=A140303_170625_ekonomika_spi

⁷¹ *Zprávy ihned* [online]. ZI, [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/331018-sankce-vuci-rusku-mohou-v-cesku-ohrozit-az-50-tisic-pracovnich-mist-varuje-komora.html>

⁷² *Zprávy ihned* [online]. ZI, [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/333297-cizincu-u-nas-zije-moc-mysli-si-vetsina-cechu.html>

S výrazným propadem tržeb, místy i o více jak 30 % se musejí vyrovnat provozovatelé autobusové dopravy na Ukrajinu.⁷³

V poslední řadě by utrpěli ztrátu i provozovatelé hotelů, restaurací, které ruská klientela pravidelně navštěvuje, jedná se především o Prahu, Karlovy Vary a další Rusy vyhledávané destinace.

Na zahraničních serverech se nedávno objevili i informace o ztrátách některých zahraničních bank na Ukrajině. V této souvislosti byla zmiňována především rakouská Reiffeisen bank⁷⁴, její ztráty mohou být kompenzovány strategií bail in, což by pravděpodobně dopadlo i na české střadatele.

V důsledku napjaté situace oslabil minulý týden některá zahraniční měna. Jednalo se především o polský zlotý a maďarský forint. Propad byl přibližně jedno procento a byl způsoben provázaností ekonomik, pokud mají některé firmy v ČR účty v těchto měnách denominované, mohou pocítit ztráty.⁷⁵

Další ztráty mohli vzniknout firmám i občanům, kteří měli ruské akcie, například Gazpromu. Minulý týden byla vyvolána cílená výprodej s cílem oslabit Rusko, to však zareagovalo pohotově a „celé balíky“ svých akcií samo skoupilo.

Aktuálně se objevili informace, že EU přislíbila pomoc Ukrajině, a tak budeme muset financovat rozdíl v ceně plynu, který Rusko prodávalo Ukrajině až do převratu, strategické suroviny hluboko pod tržní cenou. Další zdroje uvádí, že se evropští daňoví poplatníci budou podílet na podpoře rozvrácené Ukrajiny, jako tomu bylo již v případě Kosova a Libye.⁷⁶

⁷³ Zprávy ihned [online]. ZI, [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/331018-sankce-vuci-rusku-mohou-v-cesku-ohrozit-az-50-tisic-pracovnich-mist-varuje-komora.html>

⁷⁴ Investiční web [online]. IW, [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://www.investicniweb.cz/zpravy-z-trhu/2014/2/21/sp-opet-srazil-rating-ukrajiny-varuje-pred-nebezpecim-bankrotu/>

⁷⁵ Patria [online]. PO, 2001 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/zpravodajstvi/2613150/ukrajinska-centralni-banka-prudce-zvysila-sazby-propad-hrivny-vyber-vkladu.html?contentE643E331pgi=5>

⁷⁶ E-republika [online]. ER, [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: <http://news.e-republika.cz/article2471-Libye-p-iklad-statu-zni-eneho-podle-ukrajinskeho-scena-e>

4.5.1 Další rizika ohrožení s ekonomickým dopadem

K rizikům ohrožením patří přijetí eura, které si dala naše současná vláda si do svého programového prohlášení za cíl. Vznik Evropského hospodářského prostoru byl správný krok správným směrem, ale vznik jednotné evropské měny a následně politické unie je krokem chybným.

Novým potenciálním rizikem je prolomení Benešových dekretů.⁷⁷ Dalším reálným ohrožením České republiky je rozpad Evropské unie, která za současné situace nemůže dlouhodobě přežít. Unie zažívá uvnitř značné pnutí a existuje v ní obrovská ekonomická nerovnováha. Jih je ekonomicky čím dál slabší, situace eskaluje. Do nekonečna se nedá počítat s podporou neskonalé ekonomicky silnější Evropy severní. Reálně se v tomto projektu ukázalo, že německý ekonomický zázrak a jejich know-how není aplikovatelné v jiném socio-kulturním prostředí a mechanismus recyklace přebytků doposud nebyl přijat.

Poslední možností je aplikovat politiku fiskální konsolidace po dobu příštích dvacet možná i více let, což není reálné. Dochází i ke krajním řešením, kdy si například Itálie a Island obcházejí ECB a tisknou si nelegálně svoje eura.⁷⁸

Dalším aktuálním problémem je v současné době nadnárodními korporace vyjednávaná Transatlantická obchodní a investiční partnerství (TTIP).⁷⁹

4.6 Závěr

ČR konkuruje v globální konkurenci především levnou pracovní silou a podhodnocenou hodnotou směného kurzu, což je zpravidla strategie zemí třetího světa. S rozšiřováním EU na východ, přestanou být naše komparativní výhody výhodami a nadnárodní firmy, které si

⁷⁷ *EU portál parlamentní listy* [online]. EUPL, [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/11773-tohle-je-uz-fakt-zverstvo-ptali-jsme-se-politiku-zda-nechaji-o-vasich-penezich-rozhodovat-brusel.aspx>

⁷⁸ *E-republika* [online]. ER, [cit. 2014-03-04]. Dostupné z: <http://news.e-republika.cz/article2457-Italska-centralni-banka-tiskne-nepovolena-eura>

⁷⁹ *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO, [cit. 2013-101-087] Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/transatlanticka-dohoda-o-obchodu-a-investicich-mez-eu-a-usa-ttip-41079.html#!>

udělaly z České republiky montovny, odejdou za levnější pracovní silou a daňovými pobídkami.⁸⁰

Česká ekonomika se musí efektivně přetransformovat na ekonomiku znalostní, kdy bude světu především kvalitativní konkurencí a následně budeme produkovat technicky náročnější výrobky a služby. Tento požadovaný stav, je nutné doplnit i kombinovaným vývozem, tedy exportem technicky náročných komponentů a výrobků, které budou doplněny o levné například čínské subdodávky.⁸¹ Současně je nutné tento přechod brát jako souboj s časem, neboť kvalifikační a technologická zralostí rozvojových zemí nás vytlačí do vyšších kvalifikačně technologických etází.⁸²

Z hlediska dopadů situace na Ukrajině na Českou republiku, je třeba důkladně zformovat komplexní diplomatický přístup a nevytvořit si zbytečně silného nepřítele na mezinárodní úrovni.

ČR je přímo závislá na ruských strategických surovinách a případné sankce by významně ovlivnily český export a pravděpodobně přísun ropy, plynu a dalších významných surovin. Ztráta ruského trhu a to, jak přímého, tak i těžko vyčíslitelného nepřímého exportu by firmám způsobila značné ztráty. Následoval by pravděpodobně zánik některých firem, což by se negativně projevilo utlumením výroby a značným růstem nezaměstnanosti. Mnoha firmám by vznikly nedobytné pohledávky, což by minimálně snížilo plánované investice, inovace a nové projekty.

⁸⁰ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Docentka-Svihlikova-pred-lidmi-Jsme-kolonie-verime-blbe-propagande-hrozi-valka-306285>

⁸¹ PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, Ve Všeni 2011. s. 145. ISBN 978-80-87461-05-1.

⁸² PICK, Miloš. *Stát blahobytu nebo kapitalismus?* Vyd. 2. Všeň: Grimus, Ve Všeni 2011. s. 146. ISBN 978-80-87461-05-1.

5 ANALÝZA FINANČNÍ POLITIKY ČR

Finanční krize způsobila katastrofický propad světové ekonomiky a následně byl tento problém přenesen na státy. Ty s nedostatkem peněz mají takto vzniklý problém vyřešit, otázkou zůstává jak?

Mají se dál zadlužovat, až do té míry než s nimi věřitelé ztratí trpělivost, anebo si mají půjčovat až do doby, než po nich bude požadován příliš vysoký úrok? Řešením by mohlo být zvýšení daní, čímž bychom následně omezily možnost růstu firem a podniků.

Z výše uvedených důvodů bývá následně státní rozpočet krácen a to i s programy, které je stát povinen financovat. Možnými důsledky může být například současný úpadek zdravotnictví, školství a dalších důležitých odvětví. Schodek státního rozpočtu následně musí být vykryt operacemi s cennými papíry, nebo získáváním zahraničních úvěrů.

5.1 Měnová politika

Jedná se o oblast ekonomické politiky, která usiluje o dosažení ekonomicko-politických cílů působením na monetární veličiny. Jedná se zpravidla o nabídku peněz a výši úrokové míry.⁸³ Tato hospodářská politika je prováděna pomocí měnových nástrojů centrálními bankami, v případě České republiky Českou národní bankou (ČNB).

V současné době je globálně praktikována extrémně uvolněná měnová politika, kdy ČR již nemá možnost snižovat úrokové sazby. Druhým charakteristickým rysem současné politiky je růst nabídky peněz. Nejlépe vystihuje současnou politiku centrálních bank následující slova. Místo, aby měnová politika centrálních bank působila proti cyklicky, přilévá benzín do ohně. To má fatální důsledky na růst veřejného dluhu, i když nízké úrokové sazby činily dluhovou obsluhu zdánlivě „snesitelnou“. Tím ovšem o to víc lákaly politiky k zadlužování státu.⁸⁴

⁸³ RUSMICOVÁ, Lada. SOUKUP Jindřich a KOLEKTIV. *Makroekonomie*. Vyd. 5. Nakladatelství a vydavatelství MELANDRIUM. s. 95-106. Kapitola 9. Monetární politika. ISBN 80-86175-24-3.

⁸⁴ *E-republika* [online]. ER, [cit. 2014-01-09]. Dostupné z: <http://e-republika.cz/article2361-Centralni-banky-za-v-echny-na-e-prachy>

V České republice roste státní zadlužení velmi rychle a rok 2013 nebyl výjimkou. Rizikovým zůstává především obsluha státního dluhu, což je jeden z podstatných důvodů, proč drží Česká národní banka úrokovou diskontní sazbu na technické nule.

Obsluha státního dluhu stojí stát přibližně 100 miliard korun a pro úplnost je nutné uvést, že do této sumy nejsou započteny církevní restituce.⁸⁵ Pro srovnání žebříček státního zadlužení ve světovém měřítku vede Japonsko s 245 % k HDP, následovaným Řeckem se 185 % a třetím je USA.⁸⁶

Česká republika má zadlužení veřejných financí ve výši 57 % k HDP a v současnosti dosahuje výše dluhu 2,2 bilionu korun. Loňský rok zvýšil dluh veřejných financí a firem o 262 miliard korun⁸⁷ a dluh tak narostl z 51 % na 57 %. Dominantním důvodem nárůstu dluhu byly především devizové intervence České národní banky.⁸⁸

Aktuálně se tuzemský bankovní sektor podílí na zahraničním dluhu Česka necelými 28 % a největší část toho zadlužení vlastní podniky, jejich podíl dosáhl ke konci loňského roku téměř 45 %. Pro srovnání zadlužení vlády v zahraničí, nákupy vládních dluhopisů zahraničními investory a čerpáním úvěrů od Evropské investiční banky se na tomto dluhu podílí 28 %.⁸⁹

Ve výši HDP jsme po krizi ještě nedostali úrovně roku 2008 a vyspělá Evropa se nám opět vzdaluje.⁹⁰ Ekonomika obrazně řečeno stojí a strmě se zvyšuje jen peněžní agregát, přičemž se měna současně znehodnocuje.

⁸⁵ *E-republika* [online]. ER, [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: <http://news.e-republika.cz/article2513-Vstanou-novi-vyte-nici>

⁸⁶ *E-republika* [online]. ER, [cit. 2014-03-03]. Dostupné z: <http://news.e-republika.cz/article2455-Statni-dluhy-v-roce-2013-ukazuji-rozpad-systemu>

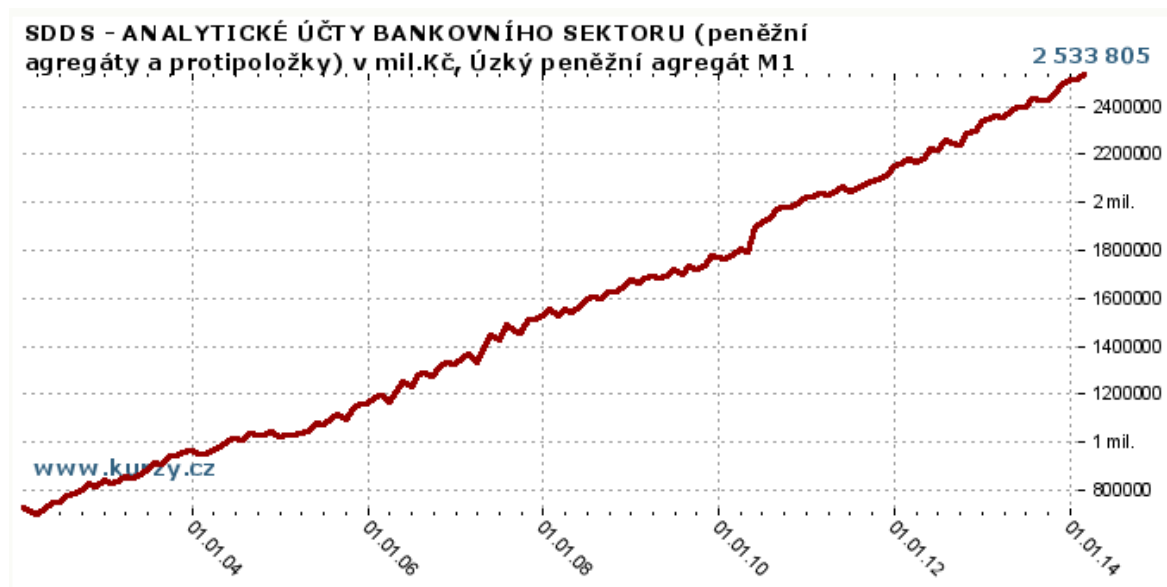
⁸⁷ *Byznys ihned* [online]. HN, [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/analyzy-a-komentare/c1-61933560-cesky-dluh-je-vuci-hdp-nejvyssi-v-historii-ale-drama-to-neni-rika-ekonom-marek>

⁸⁸ *Byznys ihned* [online]. HN, [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/analyzy-a-komentare/c1-61933560-cesky-dluh-je-vuci-hdp-nejvyssi-v-historii-ale-drama-to-neni-rika-ekonom-marek>

⁸⁹ *Byznys ihned* [online]. HN, [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/zpravodajstvi-cesko/c1-61932780-banky-prohloubily-zahranicni-dluh-ceska-na-konci-roku-narostl-o-ctvrt-bilionu>

⁹⁰ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2014-02-19]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Ekonom-Sulc-Jsme-v-nejhorsim-prusvihu-za-80-let-A-pokud-jde-o-rci-ze-jsme-z-toho-venku-304390>

Graf číslo 1 – Růst peněžního agregátu M1

Internetový zdroj: <http://www.kurzy.cz/cnb/ekonomika/uzky-penezni-agregat-m1/>

Dluh ČR neroste lineárně, ale exponenciálně. Dosavadní finanční politika je dlouho neudržitelná, proto bude nutné zamezit deficitnímu financování státu, zpřísněním pravidel rozpočtové kázně a bezpodmínečným ukončením nadměrného zadlužování země.

Tyto stěžejní cíle poskytne Česku fiskální unie, do které jsme již podepsali smlouvu a případná, rozpočtová omezení začnou platit s přijetím eura. Maastrichtská kritéria pro přijetí eura Česká republika splňuje, mimo Kurzovou stabilitu z důvodu listopadové intervence ČNB. Dalším rizikem pro přijetí eura je v růstu veřejného dluhu, kdy se blížíme k horní hranici kritérií udržitelnosti veřejných financí.⁹¹

5.1.1 Fiskální unie

Současná vláda podepsala přistoupení České republiky k fiskálnímu paktu. Ten nařizuje signatářům, aby nejlépe do ústavy zakotvili pravidlo o tom, že rozpočet musí být

⁹¹ Ministerstvo financí České republiky [online]. MFČR, [cit. 2013-12-18]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/maastrichtska-kriteriia-a-sladenost-cr/2013/vyhodnoceni-plneni-maastrichtske-konve-15684>

minimálně vyrovnaný, ideálně přebytkový. Povolný deficit bude 0,5 % HDP, pokud nebude dodržen, pravděpodobně přijdou sankce ve výši 0,1 % HPD.⁹² Na dodržování pravidel bude dohlížet Evropská komise, případně Soudní dvůr EU. V letošním roce se předpokládá, že strukturální deficit ČR bude činit zhruba 2,5 % HDP. Strukturální deficit je deficit veřejných financí očištěný o vliv hospodářského cyklu.⁹³

ČR přistoupením k fiskální unii ztratí možnost ovlivnit svůj státní rozpočet. Mezi další omezení bude patřit například i ztráta kontrolní pravomoci ČNB, která ve skutečnosti zůstala jediným českým subjektem na trhu ovládaným zahraničními bankami. Po vstupu bude mít následnou povinnost informovat Evropskou komisi o plánu emisí dluhopisů.

V případě neplnění podmínek fiskálního paktu, bude mít Evropská komise pravomoc vytvořit rozpočet České republiky sama, bez ohledu na to co je potřebné a co nikoli. Podpisem této smlouvy získává de facto Evropská unie nástroj, kterým může přímo ovládat ekonomiky členských států, což bylo doposud prováděno nepřímou formou různých kvót a dotací.⁹⁴

5.1.2 Současné rizika

Otázkou je, zda vůbec lze nastartovat ekonomickou prosperitu, když peníze nelze podle současného neoliberálního modelu tvořit jinak než z dluhu. Splácením dluhů peníze logicky z oběhu mizí, objem peněz v reálné ekonomice se snižuje a roztáčí se deflační spirála. Nejhorší možnou kombinaci zažíváme v současnosti v České republice, zadlužujeme se a k tomu jsme v depresi.⁹⁵

V současné době jsou inflačním cílem ČNB 2 %. Tím krokem centrální banka usiluje o inflaci ve prospěch bank, které usilují o stabilitu, ale současně přichází i ČNB o příjmy.

⁹² Zprávy ihned [online]. ZI, [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-61906580-vlada-schvalila-pristoupeni-ceska-k-fiskalnimu-paktu-az-bude-euro-zacne-vic-setrit>

⁹³ Zprávy ihned [online]. ZI, [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://zpravy.ihned.cz/cesko/c1-61906580-vlada-schvalila-pristoupeni-ceska-k-fiskalnimu-paktu-az-bude-euro-zacne-vic-setrit>

⁹⁴ Europortál parlamentní listy [online]. EPL, [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: <http://eportal.parlamentnilisty.cz/Articles/6571-je-kluzky-jako-uhor-ulisne-se-usmiva-a-z-kapsy-mu-trci-svazek-lubrikantu-mozna-vite-o-kom-je-rec.aspx>

⁹⁵ E-republika [online]. ER, [cit. 2013-06-29]. Dostupné z: <http://news.e-republika.cz/article1923-Kouzla-kolem-eskeho-statniho-dluhu>

Výsledky hospodaření České národní banky jsou dlouhodobě ve ztrátě. Otázkou je, zda je vůbec možné, aby tato instituce vedla českou ekonomiku k růstu?

ČNB místo podpory pozitivního vývoje ekonomiky, ekonomiku sama ničí. Příkladem budiž ČNB řízená depreciační koruny, která vyvlastnila občany a současně oslabila ekonomiku. Toto rozhodnutí vyvolalo vlnu nevole u spořitelů a malých bank, protože jsou to oni, kdo je v současnosti postižen ztrátou důvěry a kdo v budoucnu bude mít problém, dodržet svoje závazky.

Primárně se nejedná jen o likvidaci úspor negativním úrokem, ale hlavně o exponenciální nárůst indexu cen. Významným rizikem plynoucím z devalvace koruny je, že malé banky nebudou schopny v budoucnu dostát svým závazkům.

Cílem vnitřní devalvace bylo zřejmě zahájit novou vlnu fúzí a koncentrovat bankovní kapitál do rukou velkých nadnárodních bankovních korporací. Následným rizikem bude, že kolabující finanční instituce bude mít tendenci zvyšovat tlak na státy, prostřednictvím žádostí o pomoc. Tuto komplikovanou situaci se podaří krátkodobě stabilizovat tiskem nekrytých peněz, což nevyhnutelně povede k posílení spekulací a k zestátnění finančního sektoru a podniků.

5.1.3 Reálná ekonomika

Zpravidla je určována ochotou komerčních bank poskytovat úvěry podnikatelským subjektům. Banky by následně měli alokovat smysluplně úspory obyvatel a využít je k dlouhodobým investicím v hospodářství.

Tyto vklady jsou však v současnosti ve většině případů využívány k vysoce výnosným spekulacím na finančních trzích a úvěry se poskytují z peněz vytvořených z ničeho.

Ochota bank poskytovat úvěry trvale klesá, neboť cílem bankéřů je dosahovat každoročně zisku přesahující 20 % a splnit tyto požadavky reálná ekonomika neumožňuje. To je hlavním důvodem, proč jsou investice v reálné ekonomice nyní, tak silně podhodnocené.

5.1.4 Dluhopisy

Největší část českého státního dluhu je uložena ve střednědobých a dlouhodobých dluhopisech. Poslanecká sněmovna přijala v dubnu roku 2014 Zákon o státním dluhopisovém programu na úhradu jmenovitých hodnot státních dluhopisů a některých

dalších dluhů státu splatných v roce 2014.⁹⁶ Tyto dluhy budou na základě tohoto zákona splaceny nejpozději uplynutím 105 let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Vyspělé ekonomiky obecně mají v současné době vyšší ekonomické zatížení než ČR, ale znepokojivým je rychlost růstu tohoto strukturální dluhu.

Mezinárodní měnový fond a Evropská centrální banka „ordinují“ Česku „zvláštní“ léčbu, spočívající v nadměrném tisknutí nekrytých peněz a uvádějí skutečnost, že tyto peníze jsou kryty státními dluhopisy jednotlivých evropských zemí.

Tyto dluhopisy by neměly žádnou hodnotu, pokud by po nich ECB nevytvářela umělou poptávku a v jejím důsledku dochází k umělému růstu jejich cen.⁹⁷ ČNB má zakázáno nakupovat české dluhy a tím si de facto tisknout peníze, dle litery zákona to nesmí dělat ani ECB. Obě tyto instituce zákony obcházejí a svoje dluhopisy nakupují.⁹⁸

Současně s tímto počinem nakupuje Evropská centrální banka státní dluhopisy zkrachovalých států a Česká národní banka tak činní souběžně také, jedná se o ekonomickou diverzi. Proč představitelé ČNB neskládají účty českému národu? Je to přece nutné z minimálně důvodů národní bezpečnosti.

Kvantitativní uvolňování nemá žádný vliv na oživení ekonomiky a „pumpování“ levných peněz do komerčních bank napomáhá růstu zisků ze spekulací. Proč jsme se nepoučili z letitých zkušeností japonské centrální banky (BOJ) a federálního rezervního systému USA (FED). Navíc kvantitativní uvolňování způsobuje zpravidla růst inflace, největšího nepřítele ekonomického růstu.

Tisk peněz uvnitř země nemusí nutně vyvolat inflaci okamžitě, ale s velkou pravděpodobností k ní povede. Volný pohyb kapitálu umožňuje půjčovat peníze do

⁹⁶ *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. PSP, [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=78&CT1=0>

⁹⁷ *Outsider media* [online]. OM, [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: <http://www.outsidermedia.cz/-Morbus-ignorantia-bojovniku-za-nezavislost-CNB--1.aspx>

⁹⁸ *Blog idnes* [online]. BID, [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/397356/Uz-zase-naslapnuto-na-bankrot.html>

zahraničí, kde dochází k rychlému nárůstu směnných kurzů jejich měn. Následně dochází ke zvýšení ceny důležitých obchodních komodit a potravin.

Centrální banka má značnou moc, ale měnová politika nenabízí odpověď na otázku, má hospodářský růst budoucnost? ČNB trvá zásadně na dvou hlavních bodech víře v nekonečné pokračování globalizace a v trvalý ekonomický růst⁹⁹. Z toho důvodu jsou ekonomiky zaplavovány penězi bez ceny, zaručující bankroty bez důsledků, umožňující výrobu zboží bez hodnoty a ekonomický růst bez oprávnění a obsahu.¹⁰⁰

V roce 2006 takzvaná peněžní zásoba eurozóny dosahovala přibližně 6 000 000 miliard eur. V roce 2012 to bylo zhruba 9 500 000 miliard eur, což rozhodně neodpovídá současné hospodářské situaci eurozóny v krizi¹⁰¹ a Česká národní banka se v tomto kontextu obává deflace?

Současné tisknuté peníze se ztrácí a ukládají se do cen akcií. Růst akciových indexů proto není známkou toho, že by se jednotlivým akciovým společnostem tak dařilo, ale známkou toho, že banky a další velcí investoři investují tyto levné peníze do akcií a tím ženou jejich ceny vzhůru. Inflation tedy existuje, je v cenách akcií.¹⁰²

Následná hyperinflace by neměla být kvantitativně srovnatelná s tím, co zažívalo poválečné Německo z důvodu, že peněz nebylo vytištěno tolik, ale protože se dnes eurem platí na mnohem větším území než tehdy Markou, a tak může reálně postihnout mnohem více lidí.

Po první světové válce v Československu k žádné hyperinflaci nedošlo, protože v roce 1923, kdy Německo čelilo vrcholu hyperinflace, zažívalo ČSR 30% deflaci, důvodem bylo, že Československo neplatilo Markou. Dnes také společnou měnou neplatíme, ale prostřednictvím zahraničního obchodu je Česká republika propojena s eurozónou mnohem

⁹⁹ *Blog idnes* [online]. BID, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/petr-robejssek.php?itemid=21972>

¹⁰⁰ *Blog idnes* [online]. BID, [cit. 2014-02-21]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/397356/Uz-zase-naslapnuto-na-bankrot.html>

¹⁰¹ *Blog idnes* [online]. BID, [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/390146/Bude-lip.html>

¹⁰² *Blog idnes* [online]. BID, [cit. 2014-01-03]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/390146/Bude-lip.html>

více než tehdy Československo. Z výše uvedeného lze konstatovat, že inflace se prostřednictvím růstu cen mnohem lépe přenáší ze země do země.¹⁰³

Experti kalkulují, že se dluhy v inflaci rozpustí, vedlejším efektem pro občany bude, současné vyvlastňování jejich úspor a ostatních forem finančního majetku. Obyvatelé ČR co mají dluhy, na této situaci teoreticky vydělají za předpokladu, že nebudou mzdy klesat a ceny růst. Samozřejmě z dlouhodobého hlediska není konsolidace státních rozpočtů řešením, neboť jen vyčerpáme další příjmy státu, které stejně pohltní výdaje na úrok. Jejich případný růst by pro stát znamenal kolaps, a tak dojde zřejmě, jako již mnohokrát k umazávání dluhu.

5.2 Spojení státu a banky

Krise v roce 2008 způsobila mnoha bankám značné finanční ztráty. Banky tyto ztráty nebyly schopny samy pokrýt, a proto se obrátily s žádostmi o pomoc na státy. Ty se rozhodly některým bankovním subjektům pomoci a zestátní je. Problém byl, že státy na onu záchranu neměli a musely si půjčit, čímž se zadlužily. Vydali proto emise státních dluhopisů, ale na trhu nebyl nikdo, kdo by je byl ochotný koupit. Výsledkem tohoto hazardu mohl být, bankrot států, nebo půjčka od konsorcia států. Ani jedna z výše uvedených variant nebyla pro čelní představitele států přijatelná, proto udělaly rozvahu a našly řešení.

Prohlásili, že státní dluhopisy jsou bezrizikové a pokud je banky nakoupí, nebudou muset tyto dluhopisy na rozdíl od úvěrů a dalších typů aktiv krýt svým vlastním kapitálem. Státy v nouzi vytvořily regulaci, která banky de facto nutí státní dluhopisy kupovat. Výsledkem jsou na jedné straně banky, které jsou zachráněné státem a současně na straně druhé státy zachráněné bankami.¹⁰⁴ Tento pragmatický výsledek má generovat užitek pro stát, banky i pro nás občany.

Tato závislost je v současnosti stále prohlubována. Nikdy v minulosti nenakupovaly banky státní dluhy v takových objemech, ještě nikdy nebyly banky tak velkými věřiteli států a

¹⁰³ *Blog idnes* [online]. BiD, [cit. 2014-0103]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/390146/Bude-lip.html>

¹⁰⁴ *Blog idnes* [online]. BiD, [cit. 2014-0103]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/390146/Bude-lip.html>

současně ještě nikdy nebyly banky tak velkým dlužníkem států. Evropský průměr skupování státních dluhopisů bankami tvoří státní dluh 5,6 % majetku bank, v ČR je to 12,4 %.¹⁰⁵ Všele skupování objemů dluhů jsou státy jihu Evropy, Španělsko a Portugalci.

Současnosti vzniká ještě další závislost, rozmáhající se napříč Evropou. Banky čerpají od Evropské centrální banky velké množství levných peněz a za ty nakupují další státní dluh.¹⁰⁶

Centrální bankovníctví je dnes ve skutečnosti v soukromých rukou, nejsilnější pozici na globálním trhu má FED, který de facto spojil s ECB a Japonskou centrální bankou (BOJ), čímž se vytvořil kartel centrálních bank, kam patří i naše ČNB.¹⁰⁷

5.3 Role manažerů

Co si za tyto nashromážděné devizové rezervy budeme moci pořídit, pokud dojde ke krachu a kdo má z výše uvedeného prospěch? Mocenská elita zvané jedno procento. Jsou to oni globální finanční elita, kdo zneužívají naši nevědomost, kdo má reálný náskok v informacích, kdo si může koupit i moc politickou, ovlivňovat média a schvalovat zákony, sloužící jen a pouze k jejímu prospěchu. Zdrojem utrpení tohoto světa je peněžní systém, ze kterého profitují lidé, kterým slouží centrální bankéři.¹⁰⁸

Tito vlastníci nadnárodních společností a finanční elity budou velmi tvrdě obhajovat tento systém, který je přímo předurčen k přesouvání zdrojů od chudých, směrem k bohatým. Budou ochotni udělat vše jen, aby jejich záměry nebyly prohlédnuty, budou kombinovat finanční deriváty, tisknout nekryté peníze a celosvětově snižovat úrokové sazby s jediným cílem, vyvlastnit občany.

¹⁰⁵ *Blog idnes* [online]. BiD, [cit. 2014-0103]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/390146/Bude-lip.html>

¹⁰⁶ *Blog idnes* [online]. BiD, [cit. 2014-0103]. Dostupné z: <http://sichtarova.blog.idnes.cz/c/390146/Bude-lip.html>

¹⁰⁷ *E-republika* [online]. ER, [cit. 2013-11-06]. Dostupné z: <http://news.e-republika.cz/article2208-Tiska-i-nekrytych-pen-z-vytvo-ili-celosv-tovy-kartel>

¹⁰⁸ *Outsider media* [online]. OM, [cit. 2014-01-15]. Dostupné z: <http://www.outsidermedia.cz/-Morbus-ignorantia-bojovniku-za-nezavislost-CNB--1.aspx>

Predikce pro budoucí Evropu, potažmo ČR je rekordní zadlužení, pád cen zboží, pokles reálných příjmů a růst nezaměstnanosti.

Globální elita udělá vše pro udržení „fiat money“. Nakonec prohlásí, že trhy nefungují a že je nutné zavést jednotný světový ekonomický a politický řád v zájmu celé planety.

5.4 Závěr

Z globálního pohledu je finanční politika vzájemně velmi propojena a de facto ji charakterizuje slovo závislost. ČNB koordinuje svoji monetární politiku s vládou ČR a současně se její politika odvíjí od politiky ECB. Kdo „tahá“ za kratší konec provazu, jsme názorně viděli v případě devizových intervencí. Nejsilnějším hráčem na trhu je FED, který zásadně ovlivňuje globální finanční systém a řídí i ECB. Svým taperingem v současnosti vytváří ve světě značné napětí, protože finanční sektor z důvodu kvantitativního uvolňování neúměrně narostl a zužování nákupu dluhopisů je velkou neznámou. Česká republika má značnou část svých devizových rezerv v dolarech, proto se ji tato otázka nebývale týká.

Ke vstupu ČR do fiskální unie je nutné si položit dvě základní otázky, proč jsme si neuzákonomili vlastní dluhové omezení v rámci České republiky? A druhou, proč chceme zvýšit zcela bezprecedentně svoji závislost na globálním finančním systému?

Více než 90 % finančního sektoru patří zahraničním korporacím, které mají v ČR pouze dceřiné pobočky a ty provozují finanční politiku striktně řízenou ze zahraničí.¹⁰⁹

Na národní úrovni došlo ke spojení státu a bank. Silnější pozici mají banky, což vyplývá například ze současné strategie řešení dluhů bail in, připravované strategie negativního úroku.¹¹⁰

¹⁰⁹ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2012-11-30]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Uz-je-to-tu-Zahranicni-banka-se-pokusila-vytunelovat-ceske-stradatele-255420>

¹¹⁰ *Blog idnes* [online]. BiD, [cit. 2014-02-04]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/petr-robejssek.php?itemid=21972>

Státy se staly z hlediska dluhů veřejných financí životně závislémi na bankách a uvolněná politika ČNB ji vyřešit nemůže. Volné peníze nejdou do reálné ekonomiky, ale do spekulací na burzách, přičemž banky svoje zisky a rezervy takto neustále navyšují a získávají čím dál silnější pozici na úkor státu. Pokud budeme chtít udržet zbytky sociálního státu, bude postavení bank dále jen posilovat.

6 ANALÝZA OPERACE ČNB NA DEVIZOVÉM TRHU A JEJÍ NÁSLEDKY

Dne 7. listopadu 2013 „spustila“ ČNB mohutnou řízenou depreciazi koruny, čímž zvrátila posilování české měny, k němuž koncem loňského roku začalo docházet. Důsledkem bylo náhlé znehodnocení koruny vůči euru a dolaru zhruba o 5 až 7 % a koruna reálně oslabila ještě týž den z úrovně těsně pod 26 korunami za euro na zhruba 27 korun.¹¹¹ Udržovat tuto hladinu je i konkrétním cílem ČNB po řadu dalších měsíců. Centrální banka zdůvodnila tento krok hrozbou deflace, snahou o posílení českého exportu a ochranou tuzemského trhu.

Toto rozhodnutí o intervenci proti koruně bylo vnímáno jako velmi překvapivé a současně není pochyb, že tento krok byl velice riskantní a diskutabilní. V Bankovní radě se podařilo tento zásah prosadit většinou jednoho hlasu.

Umělé oslabování vlastního kurzu je odborně označováno jako kompetitivní devalvace a je obecně považováno za neférový typ obchodní politiky, protože narušuje pravidla volného obchodu a ve svém důsledku vede k obchodním válkám a protekcionismu.¹¹² Položme si otázku, může si to Česká republika dovolit?

Obchodní partneři země, která se k tomuto typu podpory exportu uchyluje, obvykle přistupují k odvetným akcím a následně vznikají zpravidla závažné mezinárodní spory. V tuzemsku končí toto znehodnocování měny a vyvlastnění úspor obyvatel, často masovými protesty a pádem vlády.

Ústava České republiky v Hlavě šest o České národní bance přesněji v článku 98 v odstavci 1 uvádí: „Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu. Do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.“¹¹³

¹¹¹ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

¹¹² *Institut Václava Klause* [online]. IVK, [cit. 2011-11-21]. Dostupné z: <http://www.institutvk.cz/ostatni-texty/jiri-weigl-o-spornosti-kompetitivni-devalvace>

¹¹³ *Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky* [online]. PSP, [cit. 1992-12-11]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

K výše zmíněnému je nutno dodat, že cenovou stabilitu si centrální bankéři interpretují po svém, ČNB podobně jako většina centrálních bank, se soustřeďuje především na stabilitu spotřebitelských cen. V praxi se stabilitou cen rozumí zpravidla nikoli doslova neměnnost cen, nýbrž jejich mírný růst. V březnu 2007 byl vyhlášen nový inflační cíl ve výši 2 % platný od ledna 2010 s tím, že ČNB bude stejně jako doposud usilovat o to, aby se skutečná hodnota inflace nelišila od cíle o více než jeden procentní bod na obě strany.¹¹⁴

Při porovnání dikce Ústavy a její interpretace Českou národní bankou lze nalézt zásadní rozdíl. Cenová stabilita je jedna jediná a tou je právě ona pevnost a stálost cen. Nabízí se tu jedna zásadní otázka, pokud už by tedy k nějakým změnám mělo docházet, proč jen směrem nahoru? Proč dnes, kdy technologie a pokrok nám zvyšují životní úroveň, musí existovat inflační cíl stanovený ČNB ve výši 2 % ročně?

Pro úplnost dne 7. listopadu, kdy Česká národní banka zahájila kvantitativní uvolňování po česku, se Evropská centrální banka rozhodla k obdobnému kroku. Provedla snížení základní úrokové míry o čtvrt procentního bodu na 0,25 %. ČNB na rozdíl od ECB neměla již možnost snížit úrokovou míru, a proto opustila oblasti standardních monetárních nástrojů. Pro účel oslabení koruny byl tak z mnoha důvodů vybrán měnový kurz.¹¹⁵

ČNB je všeobecně vytýkáno především to, že reagovala na uvedený vývoj příliš brzy a snížila úrokové sazby na technickou nulu, 0,05 %, už v závěru roku 2012. Na konci loňského roku se tak ČNB zařadila mezi centrální banky, které provádějí expanzivní měnovou politiku, ovšem v prostředí fiskální restrikce.¹¹⁶

V posledních letech centrální banky podnikají nestandardní kroky, které byly až donedávna doslova „tabu“. Například již delší dobu dochází k přímému odkupu vládních dluhopisů a tím dochází k úvěrování vlády. Právě z výše uvedeného důvodu, byl přijat princip nezávislosti centrálních bank na vládě. Ekonomická krize a hrozba krachu finančního

¹¹⁴ Česká národní banka [online]. ČNB, Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/cilovani.html

¹¹⁵ Česká pozice [online]. CP, [cit. 2011-11-21]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/byznys/ekonomika/eurozona-krize-monetarni-nebo-politicka>

¹¹⁶ Britské listy [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

systemu však centrální banky přinutila úzce s vládami spolupracovat a přehodnotit všechna tradiční a léty prověřená pravidla.

Odůvodnění Maria Draghiho, prezidenta ECB pro uvolnění monetární politiky byly totožné s těmi domácími. Dosažení 0,8% bodu inflace bylo příliš nízké, protože je obecně známo, že měřená inflace je v daném okamžiku obecně nadhodnocená. Eurozóna se údajně dostala na okraj deflační spirály a riziko je umocněno vysokou nezaměstnaností v důsledku přesunu produkce do Asie.¹¹⁷

Dalšími argumenty byly, že se eurozóna stále ještě nevzpamatovala z hospodářské krize a v současné době má problém držet krok s vyspělými ekonomikami. Uvolněná monetární politika má za cíl zvýšit inflaci, korigovat reálné mzdy, což by následně mělo vést ke zvýšení konkurenceschopnosti, neboť snížení nominálních mezd je nejen v tradičně sociální Evropě nemožné.¹¹⁸

6.1 Nulové úroky

Výhodné jsou v první řadě pro stát, neboť díky nim si může levně půjčovat a financovat tak stávající úroveň veřejných výdajů a současně i podniky, které se tak mohou následně snadněji zadlužovat. Důvodem zadlužování firem jsou převážně nerostoucí investice a snížené očekávání budoucí poptávky.

V této souvislosti sociolog Jan Keller upozornil na to, že současné počiny bankéřů dopadnou nejvíce na chudé domácnosti a zvláště seniory. Mají společné to, že vydávají velkou část svých příjmů za potraviny. *„ČNB se snaží svým opatřením povzbudit inflaci. Jenže ceny potravin i při nízké inflaci rostou nejvýrazněji. Pro chudší domácnosti to znamená, že budou muset už tak skromnou spotřebu dále snižovat,“* vyzpozoval. *„Zatím nikdo z těch, kdo rozhodli o zdražování, neprozradil, proč byly zmíněné kategorie obyvatel*

¹¹⁷ Česká pozice [online]. CP, [cit. 2011-11-21]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/byznys/ekonomika/eurozona-krize-monetarni-nebo-politicka>

¹¹⁸ Česká pozice [online]. CP, [cit. 2011-11-21]. Dostupné z: <http://www.ceskapozice.cz/byznys/ekonomika/eurozona-krize-monetarni-nebo-politicka>

obětovány na málo přehledné šachovnici makroekonomických manévřů. Je něco takového normální?“¹¹⁹

Vzhledem k dlouhému trvání krize, jsou na tom nejhůře domácnosti, kde je zvýšené zadlužování téměř katastrofické a spoření je nutné k přežití. Položme si dvě otázky, první je, jak dlouho může ČNB udržovat úrokovou míru na technické nule? A druhá, jak dlouho lze „pumpovat“ nové peníze do ekonomiky?

Centrální banka se zavázala, že na této rekordně nízké hladině budou úrokové sazby ponechány tak dlouho, dokud bude třeba, třeba i několik let. Vzhledem k síle finančních trhů je celkem logická obava z nalákání spekulantů a následnou přetahovanou o kurz, přičemž lze pochybovat, že by tuto situaci mohla ČNB ustát, na trhu se nedá nic umělého udržovat dlouhodobě.

Minimálně doposud nelze uvolněnou měnovou politikou ČNB považovat za úspěšnou ve smyslu oživení ekonomiky, ČNB se sice „ohání“ inflačním cílem, ale inflace a její míra je nerozlučně spjata s ostatními makroekonomickými ukazateli, jako je vývoj vnějšího ekonomického prostředí, do něhož patří například vývoj cen primárních komodit, dominantně ropy.

ČNB vyvolala svým rozhodnutím dvě zcela protichůdné reakce, na straně jedné se podařilo urychlit spotřebu a na straně druhé došlo k jejímu odložení. Urychlily se především nákupy bílého zboží, což je označení pro ledničky, pračky, zkrátka zboží z dovozu, ještě než se staré zásoby vyprodají, či přecenění. K realizaci došlo přibližně v horizontu měsíce od devizových intervencí ČNB.

Mnohé signály naznačují, že tento efekt byl jen krátkodobý a následně nastoupí tendence opačná, výsledkem je paradoxně efekt, kdy lidé místo toho, aby víc spotřebovávali, začali více šetřit.

¹¹⁹ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

6.1.1 ČNB a její zdůvodnění intervencí

Bez devizové intervence centrální banky by údajně měnové politice hrozilo, že se dosavadní stabilní kurzový vývoj přeruší a koruna začne výrazně posilovat. Současně v poslední době zesílil pokles inflačních očekávání podniků, domácností i finančních trhů. Nežádoucí zpřísnění měnové politiky by dále zesílilo protiinflační tendence v ekonomice. Došlo by ke zbrzdění, možná i zastavení počínajícího oživení a zlepšování situace na trhu práce, které by „uvrhlo“ ekonomiku do deflace.

Otázkou, kterou si musíme položit je, na základě čeho sestavila ČNB svoji hypotézu? Kde zjistila, že se ekonomika začíná oživovat a potažmo růst? Věřící snad naši bankéři v hypotézu, že zvětšováním množství peněz v oběhu urychlí ekonomiku? Nebo lze snad přepokládat, že větším množstvím nových peněz se zvýší automaticky rozsah úvěrů do produktivní sféry české ekonomiky, kterou je soukromý sektor?

Vidí-li ČNB značná deflační rizika, je to velice závažné, neboť to znamená, že centrální banka interpretuje budoucí vývoj zcela odlišně od Ministerstva financí.

6.1.2 Je možné více utrácet?

Argument ČNB pro devizovou intervenci hovoří o tom, že celkové vklady českých domácností u bank činily ke konci října letošního roku 1 887 miliard korun, což činí zhruba 190 tisíc korun na jednoho obyvatele ČR včetně dětí.¹²⁰ Při reálném rozvrstvení úspor v populaci je zřejmé, že přírůstek úspor můžeme sledovat jen u domácností s nejvyššími příjmy. U většiny obyvatel, kteří tvoří rozhodující kupní sílu a k nimž je cíleně zaměřena marketingová politika slev, se o navýšení úspor hovořit nedá. Podle průzkumů je jedna třetina domácností finanční rezervy pro ztrátu zaměstnání hlavního příjmu nanejvýš na jeden měsíc. Tyto údaje nám ukazují příjmovou chudobu a velkou zranitelnost při ztrátě zaměstnání než na nadměrné šetření.¹²¹

¹²⁰ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

¹²¹ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

Na růstu spotřeby se nijak nepodílí ani vzestup úvěrů pro obyvatelstvo. Objem těchto služeb stagnuje již od roku 2010, což vytváří půdu především pro nebankovní subjekty a jejich následné půjčky jsou adresovány nízkou příjmových skupinám. Pomineme-li jejich pochybné podmínky úvěrů, jejich značnou nevýhodnost, neodůvodněné vysokými úroky a i to, že zůstává mimo pozornost regulátorů trhu, které následně odsávají z těchto subjektů část jejich kupní síly. V kontextu výše zmíněného dochází k zhoršování sociální situace velké skupiny obyvatelstva a následně pravděpodobnou neregulovanou činnost exekutorů. V tomto kontextu je vývoj spotřebitelských cen odrazem upadající koupěschopnosti obyvatelstva a nesporně také odrazem neregulovaného trhu v kombinaci se současnou neschopností státu, vtisknout trhu určitá pravidla.

V České republice chybí reálná poptávka po investicích, po spotřebním zboží, po exportu a tu znehodnocení kurzu určitě nezvýší. Současně je nutno uvést fakt, že nikdy nebyla formulována žádná hypotéza, která by byla testovaná daty z ekonomické reality, která by tvrdila, že inflace umožňuje nebo vede či snad přispívá k ekonomickému růstu. Taková zákonitost minimálně prozatím neexistuje.

Situace mírně přebytečné agregátní poptávky může vést, jak k inflaci, tak i k růstu. Otázkou zůstává, jaká je únosná míra inflace? Obecně víme, že inflace vždy narušuje ekonomickou kalkulaci a ničí ekonomický růst.

Český statistický úřad udává, že meziroční míra inflace, listopad 2013 proti listopadu 2012, je ve výši 1,1 %.¹²² Česká národní banka si jako inflační cíl klade 2 %, to znamená, že usiluje o větší znehodnocování měny, než jaké ve skutečnosti je. Nižší inflaci než jsou ona dvě procenta, označují centrální bankéři jako postřelování inflačního cíle a současně si centrální bankéři domnívají, že se naše ekonomika generuje příliš nízkou mírou inflace, co s tím?

6.2 Podpora zahraničního obchodu

Důvodem proč národní banky provádějí kompetitivní devalvaci, bývá zpravidla snaha podpořit zahraniční obchod, potažmo dosáhnout aktivního salda v zahraničním obchodu a

¹²² Český statistický úřad [online]. CZSO, [cit. 2014-04-9]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

v druhé řadě zvýšit alespoň krátkodobě konkurenceschopnosti našich vývozců. Otázkou zůstává, zda nastala takto akutní situace v ČR a zda vyžadovala takto razantní formu zásahu.

V prvních devíti měsících roku 2013 dosáhlo aktivní saldo zahraničního obchodu rekordu, 270 miliard korun, což činí nárůst meziročně více jak o 15 % a roční saldo zahraničního obchodu skončilo rekordním přebytkem více než 350,8 miliard, což činilo meziroční nárůst 12,8 %.¹²³ Nikdy v historii České republiky nebylo dosaženo tak velkého aktivního salda. Z toho jednoznačně vyplývá, že čistý export byl oním pozitivním impulsem, zatímco ostatní komponenty HDP se dlouhodobě vyvíjí negativně. Problém české ekonomiky je, že má subdodavatelský charakter a většina tuzemských firem není finalistou ceny a současně se nachází pod cenovým tlakem svých zahraničních matek.¹²⁴

Rostoucí aktiva v zahraničním obchodě vede evidentně ke zhodnocování koruny, cíl depreciační je oslabit měnu a zatraktivnit tak cenu výrobků a služeb, což je vedeno snahou víc exportovat a ve výsledku se jedná o věci diametrálně odlišné.

Nárůstu vývozu lze dosáhnout jen za podmínek, že je možné nalézt nový odbytný na zahraničním trhu, což v případě ČR nelze provést. Většina obchodů probíhá na základě dlouhodobých smluv a nelze očekávat, že by se náhle navyšovat dohodnutý objem zboží, obzvláště pokud většina našich dodávek má podobu komponentů či subdodávek.

Mohutně řízená depreciační podporuje významně export, současným negativním jevem je, že současně zhoršuje podmínky importu. Významnou část exportérů představují globální firmy a jsou to ony, kdo vytvářejí finální hodnotu a ziskové marže v centrálních v zahraničí. Čeští subdodavatelé dostávají jen minimální část zisků, sloužící primárně jen k pokrytí nákladů.¹²⁵ Čeští exportéři mají významnou část nákladů v dovozech a ty se jim logicky značně podraží. Vyšší ceny komponent ze zahraničí mohou mateřské firmy vést k dalšímu tlaku na mzdy českých pracovníků.¹²⁶

¹²³ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

¹²⁴ *Blog aktuálně* [online]. BLOGY, [cit. 2013-10-14]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/milan-zeleny.php?itemid=21263>

¹²⁵ *Blog aktuálně* [online]. BLOGY, [cit. 2013-10-14]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/milan-zeleny.php?itemid=21263>

¹²⁶ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-14]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71014.html>

Tato kompetitivní devalvace, která vrátila kurz koruny zpět na úroveň roku 2009, může být také vnímána jako snaha víc povzbudit růst ekonomiky tažený vývozem v kombinaci s cenově podhodnocovaným kurzem, tuto strategii používají z pravidla země rozvojové.¹²⁷ Uměle a dlouhodobě udržovaný podhodnocený kurz koruny vůči euru navíc znamená uzavření kurzového kanálu pro konvergenci české ekonomiky a pokles vnější kupní síly koruny.

V návaznosti na devizové intervence vydala Škoda auto tiskovou zprávu o růstu cen svých automobilů, ovšem pouze domácím trhu. Od 1. ledna 2014 se zvýšily ceny jednotlivých modelů. U vrcholných verzí RS se jedná o zvýšení 10 tisíc korun za vozidlo. Častým argumentem centrálních bankéřů ve prospěch devizové intervence je představa, že vyšší dovozní ceny ochrání české výrobce, kteří pak budou moci nabízet své zboží na domácím trhu za nižší cenu, což povede k přeorientování na tuzemské produkty. Na případě vozů Škoda dostává tento argument centrální banky za své.¹²⁸

V budoucnu dojde ke zdražení všech energií, pohonných hmot a také importovaných vstupů jako přímých důsledků intervence ČNB. Následně porostou ceny většiny výrobků včetně potravin.

Malým exportérům toto opatření nepomůže, jejich marži si přisvojí zahraniční prodejci. Velcí exportéři, jsou zpravidla dcery nadnárodních korporací, které si zisky také snadno převedou do ciziny. Výsledkem bude, že se nám, tuzemským odběratelům zboží zdraží a v cizině, jak dokládá cenová politika Škody Auto, zůstanou ceny fixovány. Paradoxně opatření ČNB zdražilo například jen zadluženým Českým drahám nákup lokomotiv o 300 sta miliónů korun.¹²⁹

¹²⁷ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2013-11-13]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Ekonomce-Svihlikove-dosla-slova-nad-prohlasenim-narodni-banky-293204>

¹²⁸ *Euportál parlamentní listy*[online]. EPL, [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://euportal.parlamentnilisty.cz/PrintArticle/11368-delaji-z-nas-bankeri-cnb-blbce-organy-cinne-v-trestnim-rizeni-by-mely-zacit-konat-slo-o-devizovou-machinaci-jako-ve-svycarsku-.aspx>

¹²⁹ *Blog idnes* [online]. BID, [cit. 2013-12-21]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/nakup-railjetu-se-prodrazi-dd3-/eko-doprava.aspx?c=A131121_2002537_eko-doprava_neh

6.2.1 Ochrana tuzemského trhu

Majitelé většiny podniků umístěných na území ČR jsou buď zahraniční vlastníci anebo nadnárodní firmy. Ti rozhodují, co, jak, kde a komu se bude prodávat a plní tak de facto základní vlastnické funkce na cizím území. Tito zahraniční vlastníci zadávají domácím subdodavatelům své výrobní, skladovací a montážní potřeby za smluvní ceny. Naše ekonomika je odvozená a závislá.¹³⁰

V celém sektoru průmyslu se ČNB opírá pravděpodobně o teoretický předpoklad situace na trhu. Podíváme-li se na jednotlivé sortimenty a velmi rychle zjistíme například to, že v celém sortimentu spotřební elektroniky, nebo vybavení pro domácnosti téměř tuzemští výrobci neexistují, a tak je tomu ve většině odvětví průmyslu.

V ČR dominují subdodavatelé do automobilového průmyslu a menší část do strojírenských odvětví. Častá je tu i výroba forem pro vstřikování plastů, výroba kabelových svazků, pryžové elementy, strojírenské díly obráběné na CNC strojích anebo palných laserech. Téměř všechny firmy vyrábějí základní komponenty moderních technologií na zakázku buď pro německé mateřské společnosti, nebo koncerny jako je například Continental.

Argument o ochraně tuzemských výrobců lze uplatit snad jen v případě potravinářského zboží, na kterém lze nalézt také mnoho výrobních kapacit v rukou zahraničních dodavatelů. Jsou to korporace, kdo vytvořil a funguje v rámci nadnárodních obchodních řetězců, a kdo ovládá velkou část tuzemského trhu. Smutnou pravdou je to, že tito dodavatelé se mohou bez větších problémů pustit do cenové války s českými výrobci.¹³¹

Příkladem ekonomické zkušenosti může být pěstitel jablek, který prodal svá jablka nejmenovanému nadnárodnímu řetězci za 5 Kč/kg, protože je sám nemá jak prodat. Při prodeji, vznesl požadavek, že by chtěl svoji cenu zvýšit o 1 Kč/kg, byl však odmítnut s tím, že pak by tato jablka byla neprodejná, přitom paradoxně v daném obchodním řetězci jsou jeho jablka nabízena za cenu 18 Kč/kg. Není tedy problém s odbytem české produkce úplně někde jinde. Nejde zde především o vysokou monopolizaci trhu?

¹³⁰ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2013-11-06]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/ekonomika/Vehlasny-profesor-Zeleny-Nase-ekonomika-je-zkopana-do-klubicka-Vse-jsme-nadsene-dali-cizincum-292402>

¹³¹ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

Zajímavý názor napsal například pan Jindřich Melichar v MF Dnes ze sítě obchodů Bushman: „Zboží nakupujeme v dolarech, nájem v Česku platíme v eurech, ale tržby máme ve slabších korunách,“ vysvětlil.¹³²

6.2.2 Euro a jeho přijetí

Hrozba kompetitivních devalvací a jejich nepříznivého dopadu na svobodný obchod je jedním hlavních argumentů zastánců eura. Centrální banka se k této politice uchýlila a učinila to zcela unilaterálně, bez jakékoli porady či konzultace s vládou a to i přesto, že tento její krok měl významnou politickou dimenzi, v budoucnu by měly postupovat obě instituce společně, promyšleně a koordinovaně.

Intervence centrální banky mohou mít ještě jeden závažný důsledek do budoucnosti, přijetí eura, které nelze do nekonečna odkládat. Klíčové pro nás spotřebitele bude stanovení směnného poměru koruna a euro, směrodatné bude, zda si vyměníme 25 korun za jedno euro, nebo to bude 27 korun nebo snad dokonce ještě víc? Je určitě rozdíl zda například penzista dostane svůj důchod například 10 tisíc korun a v přepočtu na euro to bude 400 nebo 370. Tato změna kurzu dopadá mnohem více na spotřebitele než na podnikatele, kteří přece jen mají dle ČNB některé rezervy ve svých kalkulacích.

Tento krok centrální bankéřů ke znehodnocení koruny s velkou pravděpodobností výrazně ovlivní příští výměnný kurz korun vůči euru a bude se pohybovat někde kolem této nové úrovně. To znamená, že pokud se podmínky nezmění, došlo by k vyvlastnění části úspor a příjmů především obyvatelstva ve výši zhruba 5 - 8 %¹³³ Čímž jsme si bohužel ještě zvětšili odstup naší životní úrovně od našich sousedů, kteří už eurem platí. Zda šlo o zamýšlený či nezamýšlený důsledek této akce, lze jen polemizovat.

Jak dlouho dobu již praktikujeme uvolněnou měnovou politiku? Úrokové míry jsou na nule, souběžně tiskneme větší objemy nových peněz a ekonomický, potažmo následný růst zaměstnanosti?

¹³² *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2013-11-23]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/kauzy/Nejdriv-Kalousek-A-ted-panaci-z-CNB-Podnikatele-skripou-zuby-294467>

¹³³ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

Novým principem by měl být cílený transfer peněz do odvětví, která mají největší multiplikační schopnost, nesmí se jednat o škrcení masové spotřeby, nesmyslně vysokými cenami, vznikajícími v důsledku zneužívání monopolního postavení. Jako příklad lze uvést ceny energie, nebo vody.

6.3 Závěr

V hodnocení devizových intervencí ČNB převládá negativní hodnocení. Centrální bankéři cíleně oslabili korunu, tím následně zdražili dovážené suroviny, zboží i meziprodukty. Česká národní banka tímto bezprecedentním krokem snížila koupěschopnou poptávku domácností i firem. Zdražení se nejvíce promítlo do potravin a spotřeba domácností je i nadále velmi nízká a klesá.

Uvolněná měnová politika, potažmo devizové intervence nejsou řešením současné situace. Stát se musí zaměřit na pořádek ve veřejných financích, zamezit daňovým únikům, provést revizi daňových výjimek, majetkových přiznání a výrazně omezit možnosti legalizace výnosů z nelegální činnosti.

ČNB má obecně velký dluh vůči své pověsti i vůči svému poslání, jako příklad lze uvést problematický prodej zlata z ČNB. Jediným správným řešením je, aby příslušný orgán, tedy prezident vybrat a jmenoval do čela této instituce, opravdové odborníky.

Možná, že úplně nejvíc v české politice chybí odvaha, vize a také reálná zkušenost z reálného života a z reálné ekonomiky.¹³⁴

¹³⁴ *Britské listy* [online]. BLISTY, [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: <http://www.blisty.cz/art/71091.html>

7 ZÁVĚR

Nejvýznamnějším dopadem globalizace je vliv nadnárodních korporací a světových finančních trhů na stát.

Deregulace trhů zásadně přispěla k upřednostnění nejmocnější korporace před jejich drobnější konkurencí, což následně vedlo k jejich dalšímu posilování a vytvoření téměř monopolního postavení. Nadnárodní korporace podpořené svým bohatstvím a nebývalou mocí vytvořily nový druh moci, která je ve skutečnosti vymaněna z vlivu vlád a právě naopak její rozhodování formuje.

Ze SWOT analýzy konkurenceschopnosti ekonomiky ČR na základě výše uvedených skutečností vyplynuly zranitelná místa pro Českou republiku, kterými jsou podpis smlouvy TTIP, rozpad Evropské unie, vstup do měnové unie, uvalení sankcí na Rusko, nadnárodní korporace podnikající na území českého státu, bankovní sektor, neexistence strategické koncepce hospodářské politiky ČR, závislost na strategických surovinách a potravinách, nízká produktivita práce, vysoká nezaměstnanost, korupce, netransparentnost, státních zakázek, organizovaný zločin, pomalu modernizovaná a předražená infrastruktura, pomalé soudnictví.

Z hlediska finanční a měnové politiky jsou zranitelnými místy ekonomiky České republiky rychlost růstu státního dluhu, monetární politika ČNB, pragmatické, ale značně rizikové spojení státu a bank. Skutečnost, že volné peníze nejdou do reálné ekonomiky, ale do spekulací na burzách.

Tyto skutečnosti mě vedly k těmto závěrům, současná ekonomika je charakteristická automatizací výroby, jejímž důsledkem je, nevytváření nových pracovních míst. Česká republika se stala kolonií a montovnou vyspělé západní Evropy, což se projevuje převažující poptávkou po málo kvalifikované pracovní síle a práce v ČR produkovaná má nízkou přidanou hodnotou. Na trhu dominují nadnárodní korporace, které z České republiky odvádějí své zisky k mateřským společnostem sídlícími v zahraničí, nebo přímo do daňových rájů a v tuzemsku zpravidla neplatí daně a vytvářejí v mnoha případech novodobé otroctví.

Bankovní sektor patří ve více jak z 90 % zahraničním korporacím, v ČR jsou pouze dceřiné pobočky, které jsou řízeny ze zahraničních centrál. Banky mají v ČR velkou míru volnosti a není možná jejich účinná regulace. Mezi budoucí velmi významná rizika patří uzavření

s Transatlantickou dohodou o obchodu a investicích mezi EU a USA (TTIP),¹³⁵ která upřednostňuje nadnárodní korporace typu Exxon Mobil před státy, občany i životním prostředím. Vstup České republiky do měnové, fiskální a bankovní unie, ESM, strategií bail out a bail in jsou také značnými riziky.

Budoucí odchod nadnárodních firem dále na východ za levnější pracovní silou a lukrativnějšími pobídkami je dalším významným rizikem, stejně tak jako tvrdé požadavky těchto nadnárodních „gigantů“ na nové pobídky od Českého státu, které přijdou po vyčerpání těch současných. Krize se v české ekonomice se projevuje zvětšováním slabin a ukazuje, jak zoufale chybí Česku hospodářská strategie, která by sjednotila úsilí, státní správy, podnikatelů a současně i spotřebitelů.

Současná finanční politika České republiky není dlouhodobě udržitelná. Stát se zadlužuje, a rychlost růstu dluhu veřejných financí neustále zvyšuje. Následně musí být tato vzniklá situace řešena, nestandardními kroky typu kvantitativního uvolňování „po česku“. Stát pomohl bankám při řešení finanční krize z roku 2008, výsledkem je jeho závislost na bankách, a pokud budeme chtít udržet zbytky sociálního státu, bude tato závislost jen posilovat. Banky dnes celosvětově ovládají státy a vnucují jim bez skrupulí svoje pravidla hry. Dávno měli pochopit vládní představitelé a ČNB, že cesta z krize nevede přes opatření v měnové politice, klíčem pro východ z krize jsou strukturální změny v reálné ekonomice.¹³⁶ Zde je prostor pro cílená opatření selektivní podpory vybraných odvětví, nikoli plošně, jak působí opatření centrální bankéřů.

Z analýzy devizové intervence ČNB jasně vyplývá, že krok centrální banky neměl žádné reálné opodstatnění a nevytvořil slibovaných 35 tisíc nových pracovních míst a ani nevylepšila bilanci zahraničního obchodu.¹³⁷ Výsledkem devizových intervencí je vyvlastnění části majetků obyvatel, které může do budoucna negativně ovlivnit směný kurz

¹³⁵ *Oficiální portál pro podnikání a export* [online]. BUSINESSINFO, [cit. 2013-10-08] Dostupné z:

<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/transatlanticka-dohoda-o-obchodu-a-investicich-mezi-eu-a-usa-ttip-41079.html#!>

¹³⁶ *Parlamentní listy* [online]. PL, [cit. 2014-0312]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Brutalni-hadka-Takhle-tvrde-Klaus-zprazil-Babise-se-Sobotkou-i-CNB-za-zdravovani-311187>

¹³⁷ *Česká národní banka* [online]. ČNB, [cit. 2014-01-07] Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2014/cl_14_140107_singer_cro_radiozurnal.html

při přijímání eura. Tento krok byl zcela bezprecedentní a místo, aby vedl k ekonomickému růstu České republiky, tento růst utlumil.

Na základě výše zmíněného lze konstatovat, že cíl práce byl splněn. Praktický význam práce vidím v tom, že práce byla zaslána i s vizí budoucího vývoje České republiky na Úřad vlády ČR, Ministerstvo financí a Ministerstvo průmyslu obchodu jako námět na zamyšlení a zlepšení současné situace a také ve zvýšení povědomí o současném vývoji České republiky, budoucích rizicích jejího vývoje, neboť to by měla být aktuální problematika občanské společnosti v ČR.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knihy

- [1] MYANT, Martin. DRAHOKOUPIL, Jan. Tranzitivní ekonomiky. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Akademica, v Praze, 2013. ISBN 80-978-80-200-2268-4.
- [2] PICK, Miloš. Stát blahobytu nebo kapitalismus? Vyd. 2. Všeň: Grimus, Ve Všeni 2011. ISBN 978-80-87461-05-1.
- [3] RUSMICHOVÁ, Lada. SOUKUP Jindřich a KOLEKTIV. Makroekonomie. Vyd. 5. Nakladatelství a vydavatelství MELANDRIUM. ISBN 80-86175-24-3.
- [4] SARAZIN, Thio. Evropa euro nepotřebuje. Vyd. 1. Praze: Nakladatelství Academia, v Praze 2013. ISBN 978-80-200-2314-8.
- [5] ŠEFČÍK, Vladimír. Ekonomická válka. Vyd. 1. Vyškov: VVŠ PV Vyškov, 2001, ISBN 80-7232-080-1.
- [6] ŠEFČÍK, Vladimír. Ekonomika při řešení krizových situací. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 978-80-7454-286-2.
- [7] ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. Globalizace a krize. Vyd. 1. Všeň: Grimus, Ve Všeni 2010. ISBN 978-80-87461-01-3.
- [8] VAROUFAKIS, Yanis. Globální Minotaurus. Vyd. 1. Praha: nakladatelství Rybka Publishers, v Praze 2013. ISBN 978-80-87067-09-3.

Internetové zdroje

euportal.parlamentnilisty.cz

<http://www.blisty.cz>

<http://www.parlamentnilisty.cz>

<http://e-republika.cz>

<http://www.businessinfo.cz>

<http://www.cnb.cz>

<http://www.novinky.cz>

<http://www.zerohedge.com>

<http://www.blacklistednews.com>
<http://proinvestory.cz>
<http://russian.rt.com>
<http://www.strategic-culture.org>
<http://www.ceed.cz/>
<http://www.euroekonom.cz>
<http://www.mises.cz>
<http://whys.cz>
<http://theeconomiccollapseblog.com>
<http://finexpert.e15.cz>
<http://www.evropskehodnoty.cz>
<http://blog.aktualne.cz/blogy/milan-zeleny>
<http://www.penize.cz>
<http://www.investicniweb.cz>
<http://www.patria.cz>
<http://www.outsidermedia.cz>
<http://blog.aktualne.cz/blogy/petr-robejssek>
<http://sichtarova.blog.idnes.cz>
<http://www.psp.cz>
<http://www.institutvk.cz>
<http://www.ceskapozice.cz>
<http://ekonomika.idnes.cz>
<http://byznys.ihned.cz>
<http://www.kurzy.cz>
<http://www.mfcr.cz>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BRICS	Brazílie, Čína, Indie, Rusko, Jižní Afrika.
BOJ	Japonská centrální banka
CB	Centrální banky.
ČNB	Česká národní banka.
ČR	Česká republika.
ESM	Evropský stabilizační mechanismus.
EU	Evropská unie.
ECB	Evropská centrální banka.
FED	Federální rezervní systém.
GATT	Všeobecná dohoda na clech a obchodu.
HDP	Hrubý domácí produkt.
IBRD	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj.
KB	Komerční banky.
MF	Ministerstvo financí.
MMF	Mezinárodní měnový fond.
NATO	Organizace severoatlantické smlouvy
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu
OSN	Organizace spojených národů.
RBS	Royal bank of Scotland.
RF	Ruská federace.
TTIP	Transatlantická dohoda o obchodu a investicích mezi EU a USA.
USA	Spojené státy americké.
WB	Světová banka.
WTO	Světová obchodní organizace.

SEZNAM GRAFŮ

Graf číslo 1 – Růst peněžního agregátu M1